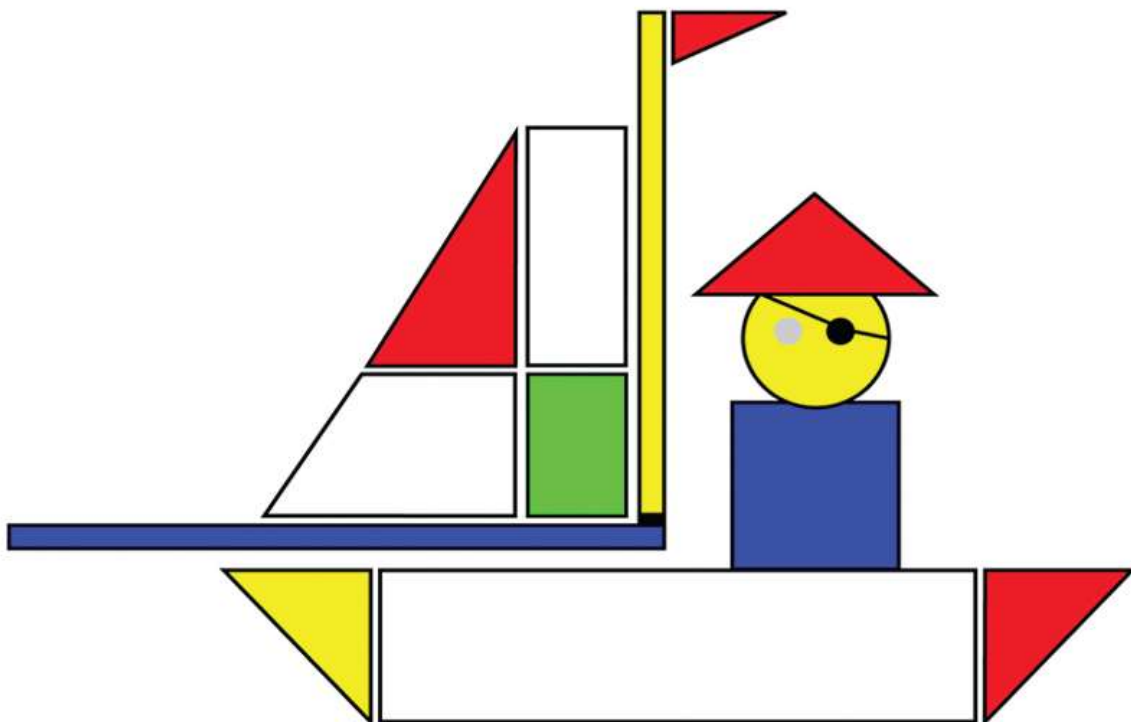

Het pedagogisch beleidsplan van de BuitenSchoolse Opvang van Kindercentrum 't Rovertje

Inhoudsopgave

Inleiding	Blz. 3
Buitenschoolse opvang bij 't Rovertje	Blz. 4
Onze pedagogisch visie, onze visie op kwaliteit	Blz. 7
De vier pedagogische basisdoelen in de BSO	Blz. 8
Ons pedagogisch handelen	Blz. 10
Uitgangspunten in de BSO	Blz. 12
Uitgangspunten in de praktijk	
1. Opvang	Blz. 13
2. Vrije tijd	Blz. 15
3. Mede opvoeden	Blz. 18
4. BSO voor jongere en oudere kinderen	Blz. 21
5. Toegankelijk voor iedereen	Blz. 24
6. Structuur	Blz. 25
7. Geschoolde medewerkers	Blz. 26
8. Medezeggenschap ouders en kinderen	Blz. 27
Alle kinderen zijn welkom	Blz. 28
Bijlagen	
Bijlage 1 Wij volgen de ontwikkeling van kinderen, vroegsignalering, signalering zorgen, stappenplan	Blz. 30
Bijlage 2 Het wennen van kinderen in de BSO	Blz. 32
Bijlage 3 De verzorging van kinderen in de BSO	Blz. 35
Bijlage 4 De outdoor-nature-adventure visie van de Struikrovers	Blz. 37
Bijlage 5 Het participerende-zelfstandige kind in de Blokhut	Blz. 39
Bijlage 6 Stage in de BSO	Blz. 41
Bijlage 7 Vrijwilligers in de BSO	Blz. 43

Bronvermelding

Tis knap lastig
Omgaan met lastig gedrag in de buitenschoolse opvang
Geschreven door Josette Hoex en Floortje Kunseler

Tis Knap Lastig
Training pedagogisch medewerkers
Trainer Anniek Hoogenes

Pedagogisch beleidsplan Buitenschoolse Opvang (BSO)

Inleiding

Met het ontwikkelen van het pedagogisch beleidsplan streven we naar kwaliteit en het waarborgen van de kwaliteit in de buitenschoolse opvang (kinderopvang): de pedagogische visie wordt omgezet in pedagogisch handelen. Het vormt de basis voor het professionele handelen van de pedagogisch medewerkers (beroepskrachten), stagiaires en vrijwilligers.

Het pedagogisch beleidsplan biedt kaders die richting geven aan het concrete handelen in de dagelijkse praktijk. Een dagelijkse praktijk waar vanuit de pedagogische basis en pedagogische kaders ingespeeld kan worden op situaties en ontwikkeling van het kind, de situatie van een bepaald moment en de situatie in de groep.

Een pedagogisch beleid blijft in ontwikkeling omdat we inspelen op nieuwe ontwikkelingen, wet- en regelgeving en verdieping van ontwikkelingen.

We evalueren het pedagogisch beleidsplan regelmatig: werken we zoals we dit beschrijven, hoe past dit bij nieuwe ontwikkelingen, hoe kunnen we het pedagogisch handelen verdiepen?

In het pedagogisch beleidsplan zijn de kwaliteitseisen zoals deze zijn vastgelegd in de Wet IKK, Kwaliteitseisen Kinderopvang en het toetsingskader van de GGD verwerkt. Het pedagogisch handelen wordt vormgegeven door onze pedagogische visie, de vier pedagogische basisdoelen en het handelen vanuit Tis Knap Lastig. Bovendien werken we vanuit ons pedagogisch handelen aan de doorgaande lijn naar de basisschool en werken we samen met de basisscholen.

Als in het pedagogisch beleidsplan over het kind geschreven wordt, bedoelen we zowel jongens als meisjes. Als we schrijven over ouder(s), bedoelen we ook de verzorger(s) van het kind. Als we spreken over beroepskracht(en), pedagogisch medewerker(s) of vrijwilliger(s), dan bedoelen we zowel mannelijke als vrouwelijke medewerkers.

Buitenschoolse opvang bij 't Rovertje

In de BSO's binnen 't Rovertje bieden we opvang aan kinderen van 4-13 jaar (of tot het moment waarop het basisonderwijs voor de kinderen eindigt). Kinderen van diverse basisscholen in de gemeente Beesel en van speciaal onderwijs kunnen gebruik maken van de verschillende locaties (basisgroepen) van de BSO tijdens schoolweken en/of vakantieperiodes:

- Kids Club (2 basisgroepen):
 - Kids Club (1 basisgroep), locatie Meander, partner van Brede School Meander, maximaal 22 kinderen, 4-13 jaar.
 - Kids Club 2 (1 basisgroep), locatie Meander, partner van Brede School Meander, maximaal 16 kinderen, 4-13 jaar.
 - Schatrovers (1 basisgroep), locatie Jong Nederland Offenbeek, partner van Brede School de Triolier (Jenaplan), maximaal 22 kinderen, 4-13 jaar;
- Het Rovershol (1 basisgroep), locatie het Drakenest, partner van Brede School Het Spick, maximaal 20 kinderen, 4-13 jaar.
- De Blokhut (1 basisgroep), locatie Jong Nederland Beesel, partner van Brede School Het Spick, maximaal 30 kinderen, 7-13 jaar.
- Struikrovers (2 basisgroepen):
 - Struikrovers 1 (1 basisgroep), locatie Scoutinggebouw Lambertus, maximaal 22 kinderen, 4-13 jaar, partner van Brede School Bösdael.
 - Struikrovers 2 (1 basisgroep), locatie Scoutinggebouw Lambertus, maximaal 22 kinderen, 4-13 jaar, partner van Brede School Bösdael.

De kinderen worden door pedagogisch medewerkers te voet of met een bus van het kindercentrum van school opgehaald of kinderen komen zelfstandig naar de BSO. Zelfstandig wil zeggen dat ze in de Brede School van hun klaslokaal naar de BSO lopen of zelfstandig van de Brede School naar de BSO locatie komen (met toestemming van de ouders). Vanuit de VSO worden de kinderen te voet of met de bus door een pedagogisch medewerker naar school gebracht.

Kinderen worden in een basisgroep geplaatst.

Tijdens schoolvakanties, studiedagen en overige sluitingsdagen van school bieden we locatie overstijgende opvang. De BSO locatie(s) waar deze opvang kan plaatsvinden staan vermeld in de overeenkomst met de ouders.

Tijdens vakantieperiodes bereiden we een programma aan activiteiten voor. Dit kan aan de hand van een thema zijn.

Het uitgangspunt is om tijdens vakantieperiodes de kinderen een uitdagend, afwisselend en ontwikkelingsgericht aanbod aan activiteiten te bieden zodat ze met plezier naar de vakantieopvang komen.

We zorgen dat pedagogisch medewerkers op de hoogte zijn van kinderen met een extra ondersteuningsvraag en/of met speciale aandacht of zorg via overleg/overdracht en de kindgegevens.

We vragen vooraf schriftelijke toestemming van de ouders als hun kind incidenteel in een andere basisgroep opgevangen gaat worden. Hiervoor gebruiken we een formulier waarin vermeld staat welke basisgroep en gedurende welke periode. De ouders ondertekenen dit formulier en ontvangen een kopie hiervan.

Als er zich een (nood)situatie voordoet waarbij we niet in de gelegenheid zijn om ouders vooraf schriftelijk toestemming te vragen voor opvang in een andere basisgroep, dan benaderen we op het moment dat deze situatie zich voordoet ouders telefonisch om hun te informeren.

Indien ouders incidenteel of structureel extra dagdelen willen afnemen en deze dagdelen kunnen niet in de vaste basisgroep worden afgenomen, dan leggen we dit met een formulier schriftelijk vast. In dit formulier staat vermeld in welke basisgroep de extra dagdelen afgenomen worden en hoelang de opvang in deze basisgroep uiterlijk duurt. Deze opvang mag tijdelijk in maximaal één andere basisgroep zijn dan de vaste basisgroep. In het geval van incidentele afname van extra opvang kan die periode slechts een dag of dagdeel zijn. In het geval van structurele extra dagdelen kan die periode langer duren totdat de opvang in de vaste basisgroep kan gaan plaatsvinden.

Er staan vaste pedagogisch medewerkers in de basisgroepen, zodat deze pedagogisch medewerkers vertrouwd zijn voor de kinderen en de ouders. Bij afwezigheid in geval van ziekte of verlof van de vaste pedagogisch medewerkers wordt gezorgd voor vervanging. We streven er naar zoveel mogelijk dezelfde beroepskracht in te zetten voor die periode. Wij roosteren volgens de beroepskracht-kind-ratio (BKR) die in de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang vermeld staat. Het uitgangspunt bij het roosteren is om te zorgen voor rust en continuïteit in de basisgroepen.

Voor het aantal kinderen per pedagogisch medewerker en de groepsgrootte in de BSO hanteren we de volgende regels:

- één pedagogisch medewerker per 10 aanwezige kinderen in de leeftijd van 4-7 jaar;
- één pedagogisch medewerker per 12 aanwezige kinderen in de leeftijd van 7-13 jaar;
- één pedagogisch medewerker per 11 aanwezige kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar;
- twee pedagogisch medewerkers per 22 aanwezige kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar;
- drie pedagogisch medewerkers per 30 aanwezige kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar.

Het minimale aantal beroepskrachten wordt berekend met de rekentool op www.1ratio.nl Voor en na de dagelijkse schooltijd alsmede gedurende vrije middagen van de basisschool kan per dag maximaal een ½ uur op de volgende tijden afgeweken worden van de beroepskracht-kind-ratio:

Kids club en Kids Club 2 (locatie Meander) NSO:

- van 17.00-17.30 uur op maandag t/m vrijdag

Schatrovers (locatie Jong Nederland Offenbeek) NSO:

- van 17.30-18.00 uur op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

Rovershol (locatie 't Drakenest) NSO:

- van 17.30-18.00 uur op maandag, dinsdag en donderdag

Struikrovers 1 en Struikrovers 2 (locatie Scoutinggebouw Lambertus) NSO:

- van 17.30-18.00 uur op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag.

Op de volgende tijden voor en na de dagelijkse schooltijden wordt niet afgeweken van de beroepskracht-kind-ratio:

Kids club en Kids Club 2 (locatie Meander) VSO en NSO:

- van 07.30-08.30 uur op maandag t/m vrijdag
- van 14.30-17.00 uur op maandag, dinsdag en donderdag
- van 12.30-17.00 uur op woensdag en vrijdag

Schatrovers (locatie Jong Nederland Offenbeek) VSO en NSO:

- van 07.30-08.30 uur op dinsdag en donderdag
- van 15.00-17.30 uur op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

Rovershol VSO en NSO (locatie 't Drakenest):

- 07.30-08.30 uur op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag
- van 14.15-17.30 uur op maandag, dinsdag en donderdag

Struikrovers 1 en Struikrovers 2 NSO (locatie Scoutinggebouw Lambertus):

- van 14.15-17.30 uur op maandag, dinsdag en donderdag

De Blokhut (locatie Jong Nederland Beesel)NSO:

- van 14.15-18.00 uur op dinsdag en donderdag

Bij een aaneengesloten openstelling van 10 uur of meer per dag kan maximaal 3 uur op de volgende tijden afgeweken worden van de beroepskracht-kind-ratio:

- van 07.30-08.30 uur op maandag t/m vrijdag
- van 12.30-13.30 uur op maandag t/m vrijdag
- van 17.00-18.00 uur op maandag t/m vrijdag

Op de volgende tijden wordt niet afgeweken van de beroepskracht-kind-ratio:

- van 08.30-12.30 uur op maandag t/m vrijdag
- van 13.30-17.00 uur op maandag t/m vrijdag

Opvang van hun kind(eren) in de BSO biedt ouders de mogelijkheid om hun werk of studie te combineren met de opvoeding van hun kind(eren). Tegenover "schooltijd" staat voor kinderen "vrije tijd". Opvangtijd in de BSO is vrije tijd met de mogelijkheid tot het doen van allerlei (spel)activiteiten. Wij streven er naar om in de BSO een ontspannen, vertrouwde, tot spel uitdagende en veilige sfeer te creëren. Met ruimte, letterlijk en figuurlijk, voor de individuele behoeften van ieder kind binnen de mogelijkheden en diversiteit van de groep kinderen. In deze vrije tijd volgen de pedagogisch medewerkers het spel en de activiteiten van de kinderen en sluiten hierbij aan. We willen de ontwikkeling van de kinderen stimuleren, begeleiden en ondersteunen door middel van activiteiten, materialen, ruimte, tijd en mogelijkheden.

Onze pedagogische visie

Wij gaan uit van het "competente kind": ieder kind kan zijn behoeften kenbaar maken. Vanuit een respectvolle benadering kijken we goed naar elk kind om deze behoeften te erkennen en herkennen. Elk kind heeft een aangeboren nieuwsgierigheid en een drang om de wereld te ontdekken. Wij vinden het belangrijk dat elk kind zich in zijn eigen tempo kan ontwikkelen, in zijn eigen volgorde en op zijn eigen manier. In ons handelen sluiten wij aan bij de ontwikkeling van het kind en dagen wij het uit om zich verder te ontwikkelen. We willen het kind zien zoals het is, we willen het kind begrijpen zoals het is, we willen de ontdekmogelijkheden voor het kind (mee) bepalen, we willen het kind de juiste informatie geven en we willen het kind de weg wijzen in de omgang met zichzelf en zijn omgeving.

Onze visie is spelend leren en lerend spelen. Als een kind speelt is het aan het leren en als een kind leert kan dat op een spelende manier.

We bieden kinderen een plek waar ze volop ontwikkelingskansen krijgen binnen een veilige, vertrouwde en uitdagende sfeer. Ieder kind mag zich zelf zijn en krijgt de ruimte om in interactie met andere kinderen, pedagogisch medewerkers en leefomgeving op ontdekking te gaan en spelenderwijs ervaringen op te doen.

Samen met ouders begeleiden we het kind, vanuit wederzijds respect, op weg naar zelfvertrouwen, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Naar een sociaal deelnemer aan onze samenleving.

Het realiseren van een doorgaande lijn en een goede aansluiting van kinderopvang en basisschool vinden wij daarbij van groot belang.

Onze visie op kwaliteit

Wij vinden dat de kracht van de kwaliteit ligt bij onze pedagogisch medewerkers in de groep. **Kwaliteit dat ben je zelf!** Zij vormen de directe schakel met de kinderen en de ouders.

Op de volgende wijze willen we de kwaliteit waarborgen:

- We werken binnen de richtlijnen van de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang en de CAO Kinderopvang.
- We werken uitsluitend met geschoolde medewerkers met een diploma op minimaal SPW3 niveau met 3F taalniveau.
- Er is veel aandacht voor scholing en deskundigheidsbevordering.
- Elke stamgroep en basisgroep heeft een team van vaste pedagogisch medewerkers.
- Ons pedagogisch handelen is beschreven in het pedagogisch beleidsplan Dagopvang, het pedagogisch beleidsplan Speelleergroep en het pedagogisch beleidsplan BSO.
- In de dagopvang handelen we volgens de visie Werken met baby's gecombineerd met Emmi Pikler voor kinderen van 0-2 jaar en in het rovertjesplan en speelleergroep volgens Startblokken voor kinderen van 2-4 jaar.
- In de BSO staat Knap Lastig centraal: hoe om te gaan met "lastig" gedrag van kinderen: lastige kinderen bestaan niet, kinderen met lastig gedrag wel.
- Inrichting van de groepsruimten vindt plaats vanuit het pedagogisch beleidsplan en de arbo-richtlijnen.
- We voeren beleid op Veiligheid en Gezondheid.
- We werken vanuit de volgende competenties:
 - Steunen en stimuleren van de ontwikkeling van kinderen.
 - Communicatief vermogen
 - Samenwerken
 - Creativiteit
 - Organiserend vermogen
 - Eigen reflectie en zelfontwikkeling

De vier pedagogische basisdoelen in de BSO

De vier pedagogische basisdoelen, genoemd in de Kwaliteitseisen Kinderopvang, zijn binnen onze pedagogische visie de pedagogische leidraad voor het handelen naar de kinderen:

1. Het in een veilige en gezonde omgeving bieden van **emotionele veiligheid**:

We gaan op een **sensitieve** en **responsieve** manier met kinderen om. We tonen respect voor de **autonomie** van kinderen. We stellen **grenzen** en bieden **structuur** voor het gedrag van kinderen. Zodat kinderen zich emotioneel en veilig geborgen kunnen voelen. Als een kind zich veilig voelt staat het open voor spel en het **spelenderwijs** leren van vaardigheden. Het kind gaat op ontdekking en gaat nieuwe uitdagingen aan. Het ontwikkelt zelfvertrouwen en er is sprake van innerlijke groei door positieve ervaringen. Zich veilig voelen is een basisbehoefte.

In de praktijk van de BSO:

Een kind moet zich prettig voelen bij een vertrouwde persoon die het kind begrijpt. Het kind moet zich thuis kunnen voelen op de opvang, zich welbevinden. De pedagogisch medewerkers proberen het kind te leren kennen, begrijpen, aanvoelen. De pedagogisch medewerkers maken contact met het kind, met woorden en door de manier van omgaan. De pedagogisch medewerkers steunen en stimuleren een kind door hem positieve aandacht te geven. Het kind moet zich als persoon geaccepteerd en gewaardeerd voelen. Tijdens de opvang is er contact met andere kinderen. De pedagogisch medewerkers hebben als taak om dat contact tussen kinderen te begeleiden. Ook de ruimte (binnen en buiten) moet voor een kind een herkenbare en vertrouwde uitvalsbasis vormen. Een warme en positieve sfeer draagt bij aan het vertrouwde gevoel van de opvangsituatie.

2. Het bevorderen van de **persoonlijke competentie**:

We dagen kinderen **spelenderwijs** uit in de ontwikkeling van **senso-motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden** en **creatieve vaardigheden**, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.

We leren kinderen om veerkracht op te bouwen, het gevoel van zelfstandigheid, zelfredzaamheid, flexibiliteit en creativiteit te ontwikkelen. Dit stelt het kind in staat problemen op een goede wijze aan te pakken en zich aan te kunnen passen aan veranderende omstandigheden.

Exploratie en spel zijn voor kinderen belangrijk om grip te krijgen op hun omgeving. Door exploratie ontdekt het kind nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens in spel worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd.

In de praktijk van de BSO:

Een kind moet de kans krijgen om te zijn wie hij is, met zijn eigen kwaliteiten, met zijn grenzen van wat hij kan en wil. Een kind moet de kans krijgen om zelfvertrouwen en zelfstandigheid te ontwikkelen. Het kind moet leren om allerlei verschillende problemen op een respectvolle manier aan te pakken en op te lossen.

Voor het ontwikkelen van persoonlijke kwaliteiten is spel voor een kind de belangrijkste leervorm. Door spelend leren, ontdekt het kind zijn eigen mogelijkheden. Pedagogisch medewerkers kunnen het kind hierbij ondersteunen door hem de juiste activiteiten aan te bieden en te helpen bij het ontdekken van nieuwe dingen. Ook helpen de pedagogisch medewerkers bij het (leren) samenspelen met andere kinderen. Als kinderen elkaar beter kennen, spelen ze meer samen en is hun spel van een hoger leerniveau.

3. Het bevorderen van de **sociale competentie**:

We begeleiden kinderen in hun interacties, waarbij **spelenderwijs** sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, zodat kinderen steeds zelfstandiger **relaties met anderen kunnen opbouwen en onderhouden**. We leren kinderen om te gaan met anderen: het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De interactie met leeftijdgenootjes, **het deel zijn van een**

groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leeromgeving voor het opdoen van sociale competenties.

In de praktijk van de BSO:

Een kind moet leren omgaan met andere kinderen en volwassenen, leren samenwerken en delen. Een kind moet leren om deel van een groep te zijn. Samenleven met anderen betekent leren praten met anderen: om te overleggen, om conflicten te voorkomen of conflicten op te lossen. Een kind moet leren om zich te verplaatsen in een ander en begrip te tonen voor andere keuzes en wensen.

4. Het bevorderen van de **morele competentie**, socialisatie door overdracht van waarden en normen:

We stimuleren kinderen om op een **open manier** kennis te maken met algemeen aanvaarde normen en waarden in de samenleving met het oog op **een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij**.

Leren wat wel en niet mag, hoe je je moet gedragen. Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere aspecten van de cultuur en de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Kinderen leren om te functioneren in een groter geheel: in de groep en in de maatschappij.

In de praktijk van de BSO:

Samenleven betekent dat er "sociale spelregels" zijn, dat er waarden en normen gelden. Samenleven betekent dat er afspraken zijn waardoor je goed met elkaar kunt omgaan.

Tijdens de opvang krijgt een kind te maken met andere gewoonten en afspraken dan het thuis gewend is. Een kind moet tijdens de opvang leren dat het mogelijk is om met verschillende regels om te gaan, dat "anders" niet perse raar is, dat anders zijn juist leuk en spannend kan zijn.

De pedagogisch medewerkers zijn heel belangrijk in het proces van overdragen van afspraken. Zij leggen uit aan welke regels iedereen zich moet houden en waarom er soms verschillen mogelijk zijn. Door het voorbeeldgedrag van de pedagogisch medewerkers in reactie op ruzie, plezier of verdriet, leert een kind hoe het zich in dergelijke situaties kan gedragen. Het ingewikkelde aan normen en waarden is dat het bijna altijd gaat over "verborgen gedragsregels". Het kind begrijpt ze pas als anderen hebben uitgelegd dat ze bestaan, waarom ze belangrijk zijn en hoe ze in verschillende situaties passen. Waarom doet iedereen zoals hij doet? Het kind moet leren aanvoelen wanneer bepaald gedrag wel en niet past in een situatie.

De pedagogische basisdoelen worden vertaald in pedagogisch handelen en aanbod vanuit basale interactievaardigheden:

1. Sensitiviteit, responsiviteit, mind-mindedness
2. Respect voor de autonomie
3. Structureren en grenzen stellen
4. Praten en uitleggen
5. Ontwikkelingsstimulering
6. Begeleiden van interacties tussen kinderen

Ons pedagogisch handelen:

Wij willen uitgaan van wat een kind kan op dit moment, maar ook van wat het binnenkort zal kunnen. Een kind moet zelf ontdekken en ervaring opdoen. Met ondersteuning en aanmoediging van een volwassene kan een kind zich optimaal ontwikkelen.

Onze pedagogisch visie, visie op kwaliteit en de pedagogische basisdoelen zijn vertaald in ons pedagogisch handelen en ons aanbod vanuit de volgende basis interactievaardigheden:

Emotionele ondersteuning:

Oog hebben voor de signalen van een kind, deze goed interpreteren en hierop positief reageren (sensitieve responsiviteit).

Een eerste voorwaarde voor het welbevinden en de ontwikkeling van een kind is dat het zich veilig en geborgen voelt. Wij kunnen hiervoor zorgen door emotionele ondersteuning te bieden: een relatie opbouwen waarin het kind zich veilig voelt, betrokkenheid laten merken bij wat het kind beleeft en ervaart, er voor zorgen dat het kind gedurende de dag regelmatig emotioneel kan bijtanken.

Als we een kind goed emotioneel ondersteunen, dan roept het bij het kind het gevoel op: "bij deze persoon kan ik terecht, deze persoon begrijpt me, deze persoon neemt me serieus en vindt me de moeite waard."

Respect voor de autonomie:

Een kind serieus nemen en de kans geven om zelf dingen te doen.

Als een kind zich veilig voelt gaat het op verkenning uit. Het kan zijn aandacht onbezorgd richten op onderzoeken, spelen en oefenen. Wij vinden het belangrijk dat het kind daar zo veel mogelijk ruimte voor krijgt. Respect hebben voor de autonomie van een kind betekent voor ons: de eigenheid van ieder kind respecteren en accepteren, het kind met respect verzorgen, het kind genoeg tijd geven om te reageren, het kind zo veel mogelijk zelf laten proberen. Wanneer een kind geboeid aan het spelen is, is het niet nodig om onmiddellijk mee te gaan spelen. We blijven dan goed naar het kind kijken en verstoren het gedrag van het kind niet. We geven de kinderen de ruimte om actief dingen zelf te proberen met respect voor eigen ideeën en oplossingen.

Structuur en continuïteit:

Het kind houvast geven door regelmaat.

Een kind heeft te maken met veel nieuwe indrukken en ervaringen. Om zich veilig te voelen en dingen te durven ondernemen, zijn houvast en duidelijkheid belangrijk. Wij kunnen dat bieden door te zorgen voor structuur en continuïteit: we zorgen er voor dat de overgangen voor een kind zo soepel mogelijk verlopen, bieden houvast door vaste gewoonten, rituelen en ritmen, door duidelijk en consequent te zijn. We willen kinderen duidelijk maken wat er van hen wordt verwacht en er tevens voor zorgen dat ze zich daar aan kunnen houden. Als kinderen weten waar ze aan toe zijn en kunnen overzien wat van hen wordt verwacht, zal dat bijdragen aan hun gevoel van veiligheid.

Zeggen wat je doet, benoemen wat je ziet (mind-mindedness):

Kinderen zijn gevoelig voor taal. Door gebruik van taal kunnen we ons eigen gedrag en het gedrag van anderen voor het kind voorspelbaar maken en tegelijkertijd de taalontwikkeling ondersteunen. Zeggen wat we doen, benoemen wat we zien: we praten veel en rustig tegen het kind over wat we doen en wat we zien en wachten geduldig op antwoord of reactie van het kind.

Door met woorden te benoemen wat we doen of door te benoemen wat het kind doet, leert een kind spelenderwijs betekenissen. We verplaatsen ons in het kind, diens perspectief, gemoedstoestand en benoemen, verwoorden en bespreken dit met het kind (mind-mindedness).

Ontwikkelingsstimulering:

Ondersteun het kind in zijn ontwikkelingsfase.

Kinderen worden uitgedaagd en gestimuleerd door nieuwe mogelijkheden in spel of activiteiten van buitenaf. Het is onze taak om deze uitdaging en stimulering aan te bieden op een manier die behapbaar en passend is voor het kind op dat moment in zijn ontwikkeling. We kijken heel goed naar een kind om te ontdekken wat de volgende

stappen in zijn ontwikkeling zijn, volgend op de fase waarin het kind zich bevindt en sluiten aan op wat het kind al kan en wat het interesseert.

Het begeleiden van interacties:

We bieden en ondersteunen één op één interacties tussen het kind en de pedagogisch medewerker en we begeleiden en stimuleren de interacties tussen kinderen onderling. De groep is een plek om plezier en ervaringen op te doen in sociale contacten. Het is de basis voor samenspel. Wij brengen het kind in contact met andere kinderen en begeleiden dit contact positief: we merken interacties op, benoemen en ondersteunen deze. We hebben oog en oor voor individuele kinderen en voor de dynamiek van de gehele groep, voor het welbevinden van elk kind en het groepsklimaat.

We werken vanuit een sensitieve houding aan ontwikkelingsstimulering, bieden structuur met respect voor de autonomie en werken pratend en uitleggend aan de begeleiding van de interacties tussen de pedagogisch medewerker en het kind en aan de interacties tussen kinderen.

Uitgangspunten BSO

1. Opvang

In de BSO zetten wij ons in voor een aanbod van spel en activiteiten, verzorging van het kind, met gezelligheid en persoonlijke aandacht voor elk kind.

2. Vrije tijd

In de BSO zetten wij "het kunnen spelen" van kinderen centraal. Kinderen hebben de vrijheid om te kiezen wat ze willen gaan doen.

We volgen het spel en de activiteiten van de kinderen en sluiten hierbij aan.

We willen de ontwikkeling van de kinderen stimuleren, begeleiden en ondersteunen door het aanbieden van activiteiten, materialen, ruimte, tijd en mogelijkheden.

3. Mede opvoeden

In de BSO zijn wij medeopvoeder van kinderen en hebben een taak in het begeleiden van kinderen naar zelfstandigheid met onder andere aandacht voor omgangsregels en huisregels. Kinderparticipatie speelt hier bij een grote rol.

4. Voor jonge en oudere kinderen

In de BSO zorgen we voor een aanbod dat geschikt is voor zowel het jonge als het oudere kind, voor jongens en meisjes.

5. Toegankelijk voor iedereen

In de BSO willen we toegankelijk zijn voor zoveel mogelijk kinderen, ongeacht hun sociale, culturele of economische achtergrond en ongeacht hun eventuele beperkingen.

6. Structuur

In de BSO bieden we opvang op alle vrijetijdsmomenten van kinderen. De BSO is over het algemeen op alle schooldagen en in de schoolvakanties geopend.

De BSO is een voorziening waar ouders en kinderen naar eigen behoefte gebruik van kunnen maken.

7. Geschoolde pedagogisch medewerkers

De BSO is een vorm van opvang en vrijetijdsvoorziening die vraagt om geschoolde professionals. In onze BSO werken pedagogisch medewerkers met minimaal een MBO opleiding (SPW 3). Een aantal pedagogisch medewerkers in de BSO zijn geschoold in het werken volgens Knap Lastig.

8. Medezeggenschap ouders en kinderen

Ouders kunnen lid worden van de oudercommissie en op deze manier betrokken zijn, meedenken en adviseren bij het beleid en ontwikkelingen in de BSO. Ouders behartigen hiermee de belangen van de kinderen in de BSO.

In de BSO werken we op een participatieve manier met kinderen, we zorgen voor veel kinderinspraak.

UITGANGSPUNTEN IN DE PRAKTIJK

1. Opvang

In de BSO komt een kind een heleboel andere kinderen tegen. Sommige kinderen zijn druk als ze uit school komen, anderen hebben juist even rust nodig. Sommigen vinden het leuk om samen te spelen, anderen spelen graag alleen of met zijn tweeën. Er zijn kinderen die goed luisteren naar wat wij, de pedagogisch medewerkers, zeggen en kinderen die daar meer moeite mee hebben. Sommige kinderen vinden het leuk als er onverwachte dingen gebeuren, andere kinderen hebben meer behoefte aan voorspelbaarheid, regelmaat en structuur.

Het is onze taak om voor al deze kinderen een veilige én uitdagende omgeving te bieden, waar ze na school hun vrije tijd op een leuke manier kunnen doorbrengen.

De BSO is een ontmoetingsplaats. Tijdens de opvanguren krijgt een kind de kans om zich de "maatschappelijke cultuur" eigen te maken. In de BSO hebben we een taak bij het opvoeden tot burgerschap en het bieden van een bredere samenleving dan het gezin. Een kind komt hier in aanraking met nieuwe afspraken, ideeën, overtuigingen en leefpatronen.

De sociale omgeving van de opvanggroep biedt de mogelijkheden tot het leren kennen van de wereld. Juist omdat het een vrijetijdssituatie is, gebeuren er activiteiten die ander gedrag kunnen oproepen of om andere afspraken vragen dan die het kind al kent vanuit het gezin of de school.

Gedurende de dag heeft het kind heel veel indrukken op gedaan. Dat gebeurt al vanaf het moment dat het 's morgens wakker wordt totdat het naar de opvang komt. Al die indrukken brengen emoties met zich mee. Dit kunnen emoties van bijvoorbeeld stress ("schiet eens op anders kom je te laat op school"), teleurstelling ("nee, ik kan vandaag niet met je afspreken"), geluk ("dat heb je heel goed gedaan"), frustratie ("ik heb het echt niet weggepakt") zijn. Al die emoties zitten in de buik (fluitketel) en borrelen maar door. Tegen de tijd dat het kind naar de opvang komt kan het zo geladen zijn dat de stoom bijna uit zijn oren komt. Dan hoeft er nog maar het minste of geringste te gebeuren en de fluitketel kookt over (het kind komt tot uitbarsting). Als het kind de BSO binnenkomt, dan zijn wij er alert op om het kind te begroeten en proberen in te schatten hoe vol de fluitketel is. We proberen de emotie van het kind te benoemen ("ik zie dat je..."), we stellen open vragen, gaan in op de gebeurtenissen van de dag, vullen niet voor het kind in en proberen op deze manier de fluitketel langzaam leeg te laten lopen (het kind rustig te laten worden).

De groep als speel-, leer- en leefomgeving.

We streven met de kinderen naar een groep met een positief spel-, leef- en leerklimaat:

- Samen met de kinderen willen we zorgen voor eensgezindheid in de groep want dat draagt bij aan gemotiveerdheid om groepsdoelen te halen. Kinderen hebben er plezier in om dingen samen te doen. Ze voelen zich tevreden als zaken goed verlopen.
- Met de kinderen willen we er naar toe werken dat de kinderen zich verantwoordelijk voelen voor de eigen groep. Kinderen kunnen actief bijdragen aan het goed houden van de sfeer en aan het goed verlopen van spel en activiteiten.
- We willen kinderen leren respect te hebben voor de mening en karakter van anderen. Waardoor kinderen rekening leren houden met elkaars gedrag en leren aan te sluiten op elkaars mogelijkheden.
- We stimuleren kinderen tot samenwerking. Ook al heeft ieder kind zijn voorkeur voor één of meerdere kinderen van de groep, toch willen we ze leren ook samen dingen aan te pakken. Samenwerken kan ook met iemand die niet je beste vriend is of die het anders aanpakt dan jijzelf.
- We maken met de kinderen groepsregels van wat kan en mag.

Als een groep (BSO) goed functioneert, is het een juiste omgeving voor kinderen om zich te ontwikkelen. Hun zelfstandigheid wordt gestimuleerd waardoor ze meer

zelfvertrouwen krijgen. Ze krijgen vriendschappen met andere kinderen waardoor ze emoties als plezier en verdriet ervaren en leren delen. Ze krijgen zelfinzicht en leren: dit kan en ben ik! Ze krijgen zelfrespect en leren: ik mag zijn wie ik ben!

2. Vrije tijd

In de BSO zijn de kinderen vrij om te kiezen wat ze willen doen. Door te spelen leert een kind de wereld kennen. Spel is een belangrijke en noodzakelijke bezigheid, spelend leren en lerend spelen. Zonder spel kan een kind zich niet ontwikkelen.

Tijdens de naschoolse opvang bieden we vrij spel en activiteiten aan. Door goed te kijken naar het gedrag van het kind komen we te weten wat het wil gaan ontdekken. Als we weten wat een kind wil gaan leren, dan kunnen we de juiste steun en begeleiding bieden die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling te werken.

Kinderen die niet spelen laten in hun gedrag merken dat de omgeving niet interessant is voor hen op dat moment. Het is anders als kinderen naar de bezigheden van andere kinderen kijken en daar van leren en genieten (passief genieten van het spel van anderen).

Aanbod van activiteiten en spelmateriaal

Wij observeren of de kinderen hun draai in het vrij spelen kunnen vinden. We bieden spontaan of als het nodig is een activiteit aan, aan een individueel kind of aan een groepje kinderen.

Waar we op letten is dat een kind pas kan spelen als de activiteiten die wij aanbieden aansluiten bij zijn ontwikkeling. Het moet de activiteit begrijpen en aankunnen. Het moet vooral leuk zijn. Dat lukt niet als de activiteit te moeilijk of te makkelijk is voor het kind. Een kind speelt als het spelmateriaal aansluit bij zijn ontwikkeling.

Waar we op letten om te bepalen of de activiteit aansluit bij de ontwikkeling van het kind:

- Het leert er iets van (ontdekken, herhalen, grenzen verleggen).
- De activiteit sluit aan bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
- De activiteit sluit aan bij zijn persoonlijke interesse.
- De activiteit maakt nieuwsgierig.

Waar we op letten bij de keuze van en het gebruik van het spelmateriaal:

- We letten op kwaliteit, kleur, materiaal, licht en uitstraling van het spelmateriaal.
- We zorgen dat kinderen nieuwsgierig blijven door middel van het aanbod van spelmateriaal.
- We zorgen dat kinderen regelmatig verrast worden door in het aanbod spelmateriaal af te wisselen.
- We zorgen dat kinderen niet overprikkeld raken.
- We observeren regelmatig met welk spelmateriaal er wel en niet gespeeld wordt. En wie met welk spelmateriaal speelt.
- We zorgen er voor dat het spelmateriaal schoon en veilig is.
- We zorgen dat het spelmateriaal dat door kinderen zelfstandig kan worden gebruikt, op ooghoogte zichtbaar en bereikbaar is.
- We zijn gedisciplineerd en consequent in het goed opruimen van spelmateriaal.

We spelen vaak met de kinderen mee, dan maken we hetzelfde als de kinderen mee.

Door mee te spelen leven we ons in de kinderen in. We ondersteunen de kinderen in hun spel door op het juiste moment het spel te verrijken. We geven een heldere en duidelijke instructie aan de kinderen of we volgen juist de kinderen in hun manier van spelen. We communiceren op een positieve manier en geven de kinderen complimenten. We zorgen er voor dat we bij alle kinderen betrokken zijn.

Dagindeling

We hanteren een vaste dagindeling, dat geeft structuur aan de dag. We werken met vaste routines en we gebruiken pictogrammen om betekenis te geven aan momenten van de dag, emoties of aan plaatsen in de ruimte.

Voor school (VSO):

- Tussen 07.30-08.30 uur (vervroegde opvang vanaf 06.30 uur) komen de kinderen binnen.
- Kinderen mogen tot 08.00 uur in de BSO ontbijten. Ze nemen dan zelf hun ontbijt mee. Drinken krijgen ze in de BSO.
- Voor school spelen de kinderen vrij. Kinderen kiezen zelf met wie en met welk spelmateriaal ze gaan spelen.
- Vanuit de BSO worden de kinderen naar school gebracht of gaan ze zelfstandig naar school.

Na school (NSO):

- Als kinderen van school in de BSO komen gaan ze eerst handen wassen en indien nodig naar de wc. Vervolgens gaan we gezamenlijk drinken en eten. We bieden verschillende soorten fruit aan.
- Hierna gaan de kinderen vrij spelen en/of krijgen activiteiten aangeboden.
- Om 16.15 uur is het snoeptijd en krijgt ieder kind een snoepje aangeboden. Of we vieren de verjaardag of afscheid van een kind met chips.
- Vervolgens gaan de kinderen weer spelen tot ze door de ouders worden opgehaald of zelfstandig naar huis mogen gaan.

Tijdens de vakantie (VAKO):

- Tussen 7.30-8.30 uur (vervroegde opvang vanaf 06.30 uur) komen de kinderen binnen.
- Van 08.30-09.30 uur, als alle kinderen er zijn, is er vrij spel.
- Rond 09.30 uur wordt er gezamenlijk iets gedronken en gegeten.
- Er wordt een activiteit aangeboden of er is ruimte om vrij te spelen.
- Om 11.30/12.00 uur eten we samen boterhammen of iets extra's zoals knakworst, soep, pasta, ei.
- Hierna kunnen de kinderen vrij spelen totdat de kinderen van de ochtendopvang gehaald zijn en/of de kinderen van het middagdagdeel gebracht zijn.
- Om 13.30 uur wordt de kinderen wederom een activiteit aangeboden, deze kan aansluiten op de activiteit van de morgen.
- Om 14.30/15.00 uur eten we gezamenlijk fruit en koek en drinken limonade.
- Om 16.15 uur is het snoeptijd en krijgt ieder kind een snoepje aangeboden. Of we vieren de verjaardag of afscheid van een kind met chips.
- Vervolgens kan de activiteit verder gaan of is er gelegenheid om vrij te spelen.
- Vanaf 16.30 uur kunnen de kinderen opgehaald worden en vindt er geen voorbereide activiteit meer plaats, dan spelen de kinderen vrij tot 18.00 uur.

Met de activiteiten die zijn voorbereid tijdens de vakantieopvang kan flexibel worden omgegaan, deze staan niet perse vast. We zullen altijd proberen de kinderen te motiveren en stimuleren om aan de activiteit deel te nemen. Als een kind daar moeite mee heeft, gaan we in overleg met het kind om te bepalen wat het nodig heeft om wel aan de activiteit deel te nemen.

Bij activiteiten die een dagdeel of een hele dag in beslag nemen gaan we flexibel om met de structuur van de dagindeling. Bovendien kunnen deze activiteiten ook buiten de locatie zelf plaatsvinden.

Groepsregels

In elke groep BSO worden regels en afspraken gemaakt om de sfeer en de leefbaarheid in de groep positief te beïnvloeden. Deze regels en afspraken hebben te maken met hygiëne, sociale omgang en zelfredzaamheid, veiligheid en gezondheid. Het samenstellen van de regels en afspraken gebeurt op een participatieve manier, met veel kinderinspraak. Wij geven aan over welke zaken de kinderen mogen meepraten en mee besluiten en samen maken we besluiten. We willen door de ogen van de kinderen kijken

en door de oren van de kinderen luisteren. De kinderen krijgen de mogelijkheid om hun betrokkenheid te laten zien en ze worden medeverantwoordelijk voor wat er in hun groep gebeurt. Samen beslissen betekent ook luisteren naar elkaar en rekening houden met elkaar.

We zorgen er voor dat alle kinderen de regels en afspraken weten en zich daar aan houden: wat kan wel en hoe doen we of handelen we of gedragen ons wel.

3. Mede opvoeden

Mede opvoeden betekent: ouders voeden hun kinderen op en wij voeden deze kinderen mede op. We willen in de opvoeding samenwerken met de ouders. De BSO is anders dan de thuissituatie en opvoeden komt voort uit de pedagogische visie en de vier pedagogische basisdoelen van de BSO.

Wat wij vooral belangrijk vinden is stimuleren naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid, het zelfvertrouwen van de kinderen vergroten, het stimuleren van sociale vaardigheden en kinderen hun eigen ontwikkeling te laten volgen.

Stimuleren naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid:

We stimuleren de kinderen om eerst zelf iets proberen op te lossen. Dit kan zowel het uitproberen van een nieuwe vaardigheid als het oplossen van een conflict zijn. Wij nemen hierbij een ondersteunende rol aan door kinderen aan te moedigen om iets te proberen of om handreikingen te geven hoe het conflict op te lossen.

We hanteren het volgende stappenplan voor een probleemoplossende benadering van conflicten:

Stap 1: Benader de kinderen rustig en stop gedrag dat pijn veroorzaakt.

Als kinderen een conflict hebben waarbij ze elkaar lichamelijk of geestelijk pijn doen, dan gaan we naar hen toe en stoppen dit gedrag. We plaatsen ons op ooghoogte van de kinderen en benaderen ze op een rustige manier. We zijn ons bewust van onze eigen lichaamstaal, die zegt veel over onze intenties en gevoelens. We praten met een kalme stem en stralen een positieve en neutrale houding uit.

Als de kinderen ruzie hebben over materiaal of een stuk speelgoed, dan vertellen we dat het nodig is dat wij het voorwerp vasthouden. Op die manier wordt het voorwerp geneutraliseerd, zodat de kinderen over het probleem kunnen nadenken in plaats van over het voorwerp te blijven ruziën.

Stap 2: Bevestig en benoem de gevoelens van de kinderen.

We maken aan de kinderen duidelijk dat we hun gevoelens begrijpen door eenvoudige en begrijpende taal te gebruiken: "Ik zie hier een boos gezicht en bij jou zie ik tranen." Als we laten merken dat we de gevoelens van de kinderen erkennen en begrijpen en daarbij geen partij kiezen, geven we de ruimte om hun (vaak heftige) gevoelens te 'spuien'. Dit uiten van gevoelens is een belangrijke stap voor kinderen om de weg vrij te maken naar het helder nadenken over het probleem en over mogelijke oplossingen.

Stap 3: Verzamel informatie over wat er gebeurd is:

We zeggen de kinderen dat we eerst van ieder van hen hun verhaal willen horen. We nemen de tijd om ze te laten beschrijven wat er is gebeurd is. We luisteren zorgvuldig naar de details van het conflict die de kinderen geven. Deze zijn vaak heel belangrijk bij het vinden van een oplossing. We zorgen dat we neutraal blijven en geen partij kiezen. Het gaat bij deze stap om het verwoorden van hun beleving.

Stap 4: Formuleer het probleem opnieuw:

We vatten in het kort samen wat de kern van het probleem is: "Als ik jullie goed begrepen heb, dan..." We zorgen er voor hierbij recht te doen aan de beleving van ieder kind. We gaan bij de kinderen na of we het probleem goed beschreven hebben.

Stap 5: Vraag naar oplossingen en kies daar samen één uit:

We geven de kinderen de tijd om oplossingen te bedenken. We gaan in op alle ideeën van de kinderen, ook als deze niet realistisch lijken en bespreken de uitwerking daarvan. Uiteindelijk laten we ze samen een oplossing kiezen en we ondersteunen ze daar bij. We vermijden oplossingen op te dringen. Als ze het niet eens kunnen worden, vragen we of ze misschien ons idee hierover willen horen. We vatten de oplossing zo samen, dat deze concreet en uitvoerbaar is voor de kinderen en bevestigen dat ze het probleem zelf opgelost hebben.

Stap 6: Blijf ondersteuning geven:

We blijven alert op de behoefte van de kinderen aan ondersteuning, wanneer ze weer verder gaan met hun activiteiten. We houden een oogje in het zeil. Kinderen hebben soms hulp nodig om de oplossing uit te voeren. Ook kunnen er opnieuw problemen ontstaan omdat een van de kinderen nog opgekropte gevoelens heeft.

Indien nodig dan bieden we het kind een time out aan of het kind kan zelf een time out vragen.

Een time out is **geen straf**, echter een hulpmiddel om in gesprek te komen. Wanneer de fluitketel van een kind (of een pedagogisch medewerker) zó vol zit dat het niet meer voor rede vatbaar is, is het goed om even uit elkaar te gaan om tot rust of tot bezinning te komen. Dit hoeft niet uitsluitend bij het kind te zijn. Het kan ook zijn dat een pedagogisch medewerker met zo'n sterke emotie reageert dat het goed is om even uit elkaar te gaan. De druk moet van de ketel zodat er weer plaats komt voor redelijk denken. Met het kind kan afgesproken worden wat de time out plek is of hoe de time out vorm gegeven wordt (rustige plek met weinig prikkels).

We maken bijvoorbeeld pesten of brutaal gedrag bespreekbaar met de kinderen. We gaan met de kinderen in gesprek, ook met de kinderen die het gedrag niet vertonen en vragen wat zij onder de noemer pesten of brutaal gedrag vinden vallen. We spreken samen af welk gedrag we niet acceptabel vinden. We voegen eventueel niet acceptabel gedrag toe. We vragen de kinderen of ze het redelijk vinden dat wanneer er iemand over een grens heen gaat, hier een time out tegen over staat. Tijdens een time out kan het kind nadenken en kan er na de time out samen gepraat worden. We schrijven alle afspraken op zodat kinderen elkaar kunnen ondersteunen met gemaakte afspraken. Deze afspraken schrijven we ook voor onszelf op, zodat alle pedagogisch medewerkers op de hoogte zijn.

Blijft een kind over de grens gaan, dan gaan we opnieuw met het kind in overleg. We leggen uit waarom het gedrag onacceptabel is en laten het kind zelf de consequenties bepalen voor als het weer over de grens gaat. Kinderen zijn heel goed in staat zelf een oplossing of consequentie te bedenken.

Zelfvertrouwen vergroten:

Door kinderen positief te benaderen en vooral te benadrukken wat het kind goed kan stimuleren we het zelfvertrouwen van het kind. Kinderen willen gewaardeerd worden om wie ze zijn. Dat geeft hen de zekerheid: "Ik mag zijn wie ik ben". Kinderen voelen zich veiliger als ze weten dat ze dingen mogen uitproberen en hierbij fouten mogen maken. Ook worden kinderen ondersteund bij het aangaan van nieuwe uitdagingen. We kijken goed naar het gedrag van het kind. Op die manier komen we te weten wat het wil gaan ontdekken. Als we weten wat een kind wil gaan leren en hoe het dat leerproces aan gaat pakken, kunnen wij het de juiste stimulans aanbieden. Zo geven we de steun en begeleiding die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling en zelfvertrouwen te werken.

Sociale vaardigheden:

De groep brengt een extra dimensie in het aanleren/vergroten van de sociale vaardigheden, het omgaan met anderen en sociaal gedrag. Kinderen leren omgaan met leeftijdgenoten, deel uit te maken van een groep (bestaande uit verschillende leeftijden) en deel te nemen aan groepsgebeurtenissen. Ze komen met zowel jongere als oudere kinderen in aanraking. Ze leren daardoor rekening houden met elkaar, elkaar te helpen, te luisteren naar elkaar en opkomen voor zichzelf.

Kinderen leren welke sociale vaardigheden op verschillende momenten van pas komen als zij sociale situaties meemaken en bespreken. Vertrouwde pedagogisch medewerkers en bekende kinderen in de groep bevorderen de ontwikkeling van sociale competentie. In een groep waar het kind de sociale regels van het samen zijn kent, durft het zich vrij te uiten en te bewegen. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen.

Voor een kind zijn de pedagogisch medewerkers het grote voorbeeld. De manier waarop wij omgaan met afspraken en regels, met ruzies, met pijn of verdriet, met geluk en blijheid, met boosheid, met angst of teleurstelling, is voor een kind een voorbeeld van "hoe het kan".

Ieder kind volgt zijn eigen ontwikkeling:

Als een kind toe is aan een nieuwe ontwikkeling zal het zich daar naar gaan gedragen. De drang om te leren ontstaat van binnenuit (intrinsieke motivatie). Deze innerlijke drang zet aan tot ontdekken, uitproberen en leren. Ieder kind doet dat op zijn eigen manier. Het ene kind door zelf te proberen en het andere kind door eerst af te kijken bij andere kinderen.

Door kinderen zelf te laten kiezen hoe zij in de BSO hun tijd willen besteden worden zij geprikkeld zelfstandig initiatieven te nemen. Wat ze willen gaan doen, waar ze mee willen spelen, met wie willen ze gaan spelen.

Wij kijken goed naar de kinderen en zien wat het kind wil gaan ontdekken en hoe het dat wil gaan aanpakken. Vervolgens kunnen we de juiste steun en begeleiding geven die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling te werken.

We proberen aan te sluiten bij de eigenheid van het kind: in welke ontwikkelingsfase zit het; wat vindt het interessant; in welk tempo kan het nieuwe informatie opnemen; waar is het goed in en wat vindt het moeilijk; zijn er persoonlijke beperkingen; met welk speelmateriaal voelt het uitdaging; in welke spelsituatie voelt het zich het beste; wat mag ik van het kind vragen tijdens activiteiten? De antwoorden op al deze vragen hebben we nodig om een goed beeld van het kind te krijgen.

4. BSO voor jonge en oudere kinderen

Verschillende leeftijden komen samen in één groep: 4-13 jaar of 7-13 jaar, in een gemengde groepssamenstelling.

In een gemengde groepssamenstelling:

- Kunnen kinderen uit één gezin in dezelfde groep zitten.
- Oudere kinderen kunnen hun zorgzaamheid ontwikkelen voor jongere kinderen.
- Worden jongere kinderen in hun spel gestimuleerd door oudere kinderen.
- Blijven kinderen over het algemeen bij dezelfde pedagogisch medewerkers in de groep waardoor er een goed contact tussen het kind en de pedagogisch medewerkers opgebouwd kan worden. Er groeit een vertrouwensband.
- Kinderen leren om te gaan met andere kinderen.
- Kinderen leren rekening te houden met elkaar.
- Kinderen kunnen gedurende de hele opvangperiode in dezelfde groep blijven.
- Kinderen in BSO Rovershol kunnen doorstromen naar BSO de Blokhut (7-13 jaar)

Verskil in benadering en aanbod voor het jonge en oudere kind

Het handelen van de pedagogisch medewerker naar het jongere kind (4-7 jaar):

- We zorgen dat het kind zich op zijn gemak voelt. We observeren het kind, geven persoonlijke aandacht aan het kind en nemen de tijd om het kind te ondersteunen door uit te leggen hoe regels en afspraken in de groep worden vormgegeven.
- We bieden waar nodig hulp bij lichamelijke verzorging. Zoals handen wassen voor het eten, schoenen strikken, hulp na een bezoek aan het toilet, neuzen poetsen.
- We creëren rustige, veilige, uitdagende en gevarieerde speelplekken. We ondersteunen de kinderen in het invullen van hun vrije tijd in de BSO.
- We ondersteunen de kinderen bij het oplossen van onderlinge conflicten.

Het handelen van de pedagogisch medewerker naar het oudere kind (7-13 jaar):

- We bieden een luisterend oor.
- Door de kinderen zoveel mogelijk zelf naar oplossingen te laten zoeken stimuleren we de zelfstandigheid en het gevoel van verantwoordelijkheid.
- We bieden een uitdagende speelplek d.m.v. spelmateriaal, activiteiten en vrije keuze in de indeling van hun vrije tijd.
- We stellen duidelijk grenzen en maken duidelijke afspraken met de kinderen. We proberen hen echter zoveel mogelijk vrij te laten in hun keuzes.
- We begeleiden de kinderen met hun huiswerk.

Individuele aandacht

We zien elk kind als een uniek individu en het handelen van de pedagogisch medewerker wordt afgestemd op de behoefte van het individuele kind. Kinderen willen gezien en gehoord worden. De pedagogisch medewerker geeft alle kinderen aandacht door te luisteren naar hun verhalen en de tijd daarvoor te nemen. We komen op dingen terug die kinderen ons verteld hebben: "Hoe was je weekend bij opa en oma? Hoe ging het met zwemmen?" We lezen samen boeken, we knuffelen of stoeien met de kinderen, we geven ze een aai over de bol, een pluim of sticker enz. We zijn er alert op dat we ook de stillere en teruggetrokken kinderen zien. Verder ondersteunen we kinderen die het op de een of andere manier moeilijk hebben. We maken dit bespreekbaar bij de ouders zodat er gezamenlijkheid in de zorgen kan ontstaan, we samen problemen signaleren en samen mogelijke oplossingen of aanpak onderzoeken (zie bijlage 1 Wij volgen de ontwikkeling van kinderen, vroegsignalering, signalering zorgen, stappenplan).

Nieuwe kinderen.

Nieuwe kinderen worden spelenderwijs wegwijs gemaakt in de BSO. Regels in de groep worden verteld als een situatie zich voordoet, zodat kinderen ook begrijpen waarom er bepaalde afspraken zijn.

Indien mogelijk maakt ieder kind bij het intakegesprek kennis met de pedagogisch medewerker waarbij het in de groep komt (dit kan de mentor zijn) en mag het een keer komen kennismaken tijdens een BSO dag. De mentor (pedagogisch medewerker) zal het kind in het begin ook observeren en met andere pedagogisch medewerkers overleggen hoe het in de groep met het kind gaat. Mocht het kind langer de tijd nodig hebben om te wennen dan overleggen we met elkaar hoe we dit doel het beste kunnen bereiken. We zorgen er ook voor dat het kind kennis maakt met de andere kinderen en dat het ervaart welke mogelijkheden de BSO te bieden heeft. Wanneer het kind opgehaald wordt gaan we samen met het kind aan de ouders vertellen hoe het gegaan is. Verder mogen ouders natuurlijk altijd bellen om te vragen hoe het gaat of een afspraak maken. Tijdens het intakegesprek informeren we de ouders over het volgen van het kind in de BSO. Indien nodig of gewenst bespreekt de mentor de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders. (zie Alle kinderen zijn welkom)

De inrichting van de ruimte.

De BSO is een plek waar kinderen zich veilig, vertrouwd en thuis moeten kunnen voelen. Bij de ruimtes van de BSO letten we op:

- De indeling van de ruimtes: de ruimtes moeten handig en functioneel in elkaar zitten.
- De inrichting van de ruimtes: de ruimtes moeten een goede sfeer en uitstraling hebben.

Een kind is sfeergevoelig. Het verzamelt informatie met al zijn zintuigen. Als we willen dat een kind zich welkom voelt in de groepsruimte, dan moet het kind dat kunnen ruiken, horen, zien, voelen en ervaren.

Onze uitgangspunten voor de ruimte in de BSO zijn:

1. De ruimte is veilig en vertrouwd:

Ieder kind wil zich op de BSO herkend en gewaardeerd voelen. Kleine dingen zoals een eigen postbakje of speelmateriaal mogen laten staan om er de volgende keer mee verder te gaan, doen er toe. We willen kinderen een gevoel van betrokkenheid geven door hun te laten meedenken en te laten meepraten met het maken van plannen voor de ruimte. Zij zullen zich hierdoor eerder vertrouwd voelen met de ruimte en meer zorg voor de ruimte hebben. De sfeer in de ruimte heeft ook te maken met zich vertrouwd voelen. Met een verzorgde ruimte die er mooi uit ziet willen wij de kinderen de boodschap geven: jij doet er toe, jij komt hier een paar keer per week en we willen dat jij je hier prettig en thuis voelt.

2. De ruimte moet uitdagen en stimuleren:

Kinderen doen spelenderwijs nieuwe ervaringen op. Ze zoeken grenzen en uitdaging. Wij willen ook met de ruimte de kinderen stimuleren om zich te ontwikkelen. We proberen de ruimte te verdelen voor activiteiten die om rust vragen en voor activiteiten die drukte, lawaai en beweging met zich mee brengen. Met de aankleding van de ruimte willen we rust en drukte benadrukken. We kijken vanuit de ooghoogte van het kind.

3. De ruimte is flexibel en stabiel:

Met de ruimte spelen we in op de belevingswereld van de kinderen. Hierdoor is het nodig om flexibel met de ruimte om te kunnen gaan. We kunnen inspelen op bijvoorbeeld het thema of de tijd van het jaar en de ruimte met de aankleding hierop aanpassen. Het is echter belangrijk de basisinrichting van de ruimte zo veel mogelijk stabiel te houden. Dat geeft kinderen houvast. We veranderen altijd in overleg met de kinderen: het is ook hun ruimte. Vervolgens geven we kinderen uitleg over de verandering en helpen hen opnieuw de weg te vinden: waar ligt het speelmateriaal nu, hoe gaan we hier mee om, zijn er nieuwe regels of afspraken?

4. Communicatie en contact in de ruimte:

Kinderen zijn in een groep met heel veel verschillende dingen bezig. Ze hebben in dezelfde ruimte totaal verschillende ervaringen op hetzelfde moment. Als er duidelijk verschillende activiteitenplekken zijn, kan een kind kiezen waar het wil zijn. Door goed gebruik te maken van de beschikbare ruimte spelen we in op de mogelijkheden tot contact en communicatie van de kinderen. We communiceren ook via de verjaardagskalender die in de groep hangt, kinderen kunnen zelf zien wie er

binnenkort jarig is, er hangt een snoepjeslijst waarop de kinderen kunnen lezen wie er aan de beurt is met het uitdelen van de snoepjes, we hangen de lijst met afspraken aan de muur waarop de afspraken staan die de kinderen zelf met ons gemaakt hebben.

5. Inspelen op verschillende behoeften:

Wij vinden dat kinderen hun vrije tijd moeten kunnen inrichten naar hun eigen behoeften en interesses. Kinderen zijn verschillend als persoon en in hun spel. In de BSO willen we diverse activiteiten aanbieden zonder dat de kinderen elkaar in de weg zitten. We maken dit mogelijk door gebruik te maken van verschillende ruimtes voor de BSO en/of afgescheiden activiteitenplekken te creëren binnen één ruimte.

Op alle locaties van de BSO is een buitenspeelplaats. De bovenstaande eisen die we aan de binnenruimtes stellen, stellen we ook aan de buitenruimtes.

Als de ruimte goed en leuk is ingedeeld en ingericht willen we deze natuurlijk ook zo houden. We maken hiervoor afspraken met de kinderen over het gebruik van de ruimtes. Deze afspraken laten we regelmatig bij de kinderen terug komen. We geven duidelijke uitleg over de verschillende activiteitenplekken en het opruimen er van. We helpen de kinderen om zich aan de afspraken te houden.

5. Toegankelijk voor iedereen

In de BSO willen we toegankelijk zijn voor zo veel mogelijk kinderen, ongeacht hun sociale, culturele of economische achtergrond en ongeacht hun eventuele beperkingen of stoornissen.

Ondanks alle inspanning van kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers, ondanks extra inzet en speciale (individuele) aanpassingen, moeten we soms het besluit nemen dat de opvang voor een kind niet langer kan. De "grenzen van het mogelijke" in onze reguliere BSO zijn bereikt, waarbij we uitgaan van hetgeen het kind nodig heeft om te kunnen functioneren, om onze BSO een goede opvang voor het kind te laten zijn.

De grens wordt bereikt als:

- De BSO geen mogelijkheden (meer) heeft om de opvangomgeving adequaat in te richten.
- Het kind ondanks de geboden aanpassing en steun, niet naar behoefte (belang van het kind) of behoren (belang van de groep) kan functioneren.

(Zie bijlage 1 Wij volgen de ontwikkeling van kinderen, vroegsignalering, signalering zorgen, stappenplan)

Met toegankelijk bedoelen we ook dat er verschillende vormen van opvang met bijbehorende contracten mogelijk zijn. Ouders kunnen op die manier kiezen welke vorm van opvang het beste bij hun vraag past.

6. Structuur

Structuur in de opvang:

Vóór en na schooltijd is er opvang voor de kinderen in hun basisgroep. Daarnaast kunnen de kinderen ook worden opgevangen tijdens studiedagen en ingelaste vrije dagen van school. Er is enige mate van flexibiliteit in de opvang mogelijk doordat er de mogelijkheid is om te ruilen van dagen/ dagdelen, het compenseren van een dag/ dagdeel of het afnemen van een extra dag/ dagdeel. In principe wordt het kind in de eigen basisgroep opgevangen. Indien er geen plaats is in de eigen basisgroep dan wordt met de ouders de mogelijkheid tot opvang in een andere BSO groep besproken en dit wordt schriftelijk vastgelegd.

Structuur via de dagindeling:

De structuur in de dagindeling wordt tijdens schoolweken vooral gecreëerd door het inlassen van vaste gezamenlijke (rust)momenten. Die momenten zijn het samen eten en drinken na school bij binnenkomst en om 16.15 uur bij het uitdelen van een snoepje. Tijdens de vakantieperiode is er 's morgens een (rust)moment rond 9.30 uur wanneer we samen iets drinken en een koekje eten. Tussen de middag eten we rond 11.30 uur samen een broodmaaltijd of warme maaltijd en 's middags is er rond 14.30 uur weer drinken en het eten van fruit met een koek en om 16.15 uur het uitdelen van een snoepje.

Tijdens een verjaardag of afscheid wijken we van de dagindeling af.

7. Geschoolde pedagogisch medewerkers

In de BSO willen we samen met de kinderen een goede invulling geven aan hun vrije tijd. Hierbij willen we de kinderen volgen in hun ontwikkeling, kinderen stimuleren in hun ontwikkeling, kinderen begeleiden en opvoeden en daarbij rekening houden met de mogelijkheden en wensen van alle kinderen.

De volgende punten zijn hierin voor iedere pedagogisch medewerker belangrijk en vormen de basis voor het pedagogisch handelen:

- Het kind zien zoals het is:

We willen een kind leren kennen en herkennen. We willen dingen van een kind te weten komen en dingen over het kind onthouden. We vragen ons steeds opnieuw af: wie is dit kind, waar is het mee bezig, wat vraagt het van mij en hoe kan ik het helpen om te zijn wie het is?

- Het kind begrijpen zoals het is:

Ieder kind heeft een combinatie van unieke eigenschappen vanuit aanleg en opvoedingsomgeving. Er kunnen grote verschillen zitten in de combinatie van eigenschappen tussen kinderen onderling of tussen kinderen en pedagogisch medewerkers. Deze verschillen nodigen ons uit tot nieuwsgierigheid, tot het stellen van vragen en tot onderzoek. Het helpt ons als we begrijpen waarom een kind zich gedraagt zoals het zich gedraagt. Elkaar begrijpen is een eerste stap in het omgaan met elkaar.

- De ontdekmogelijkheden van het kind (mee) bepalen:

In de BSO bepalen wij de grote lijn en kinderen vullen binnen deze lijn hun individuele en gezamenlijke wensen, activiteiten in. Hiervoor gaan we bijvoorbeeld in gesprek met kinderen. Kinderen kunnen al prima meepraten en meedenken. Wij volgen elk kind om te bewaken wat elk kind aankan en aandurft. We streven er naar het kind zo veel mogelijk positieve ervaringen te laten opdoen, in het spel en in het contact met anderen. Wij bepalen (samen met de kinderen) de regels, grenzen en uitzonderingen.

- Het kind de juiste informatie geven:

We controleren of ieder kind begrijpt wat er verwacht wordt. We gaan er niet zo maar van uit dat ieder kind het na één keer uitleggen begrijpt en onthoudt. We houden in de gaten of ieder kind de afspraken kent. Hierin zoeken we naar de juiste taal voor elk kind.

- Het kind de weg wijzen in de omgang met zichzelf en de omgeving:

Wij willen kinderen laten ervaren welke vaardigheden zij zelf hebben en hoe ze deze vaardigheden kunnen gebruiken en verder ontwikkelen. We geven informatie door te vertellen, door voor te doen, door uit te leggen. Met oogcontact of lichaamshouding geven we belangrijke informatie aan het kind. We willen een goede interactie bieden door een houding van begrip te hebben, interesse te tonen, ondersteuning en aanmoediging te bieden en samen te werken. Elkaar serieus nemen.

We proberen ons voor te stellen aan welke informatie het kind behoefte heeft en proberen de omgeving voor het kind herkenbaar en hanteerbaar te maken.

Wij zijn ook een voorbeeld, een rolmodel voor kinderen.

8. Medezeggenschap ouders en kinderen

Ouders:

Het contact met ouders vindt voornamelijk plaats tijdens het brengen en halen van de kinderen. Er is dan de gelegenheid om informatie uit te wisselen of kort stil te staan bij het verloop van de dag in de BSO.

We vragen ons altijd af hoe we in contact kunnen blijven met ouders. We willen weten wat hun behoefte is aan opvang en wat hun behoefte is aan samenwerking in de opvoeding. We willen weten wat ze verwachten van de opvang en wat ze verwachten van de pedagogisch medewerkers. We willen weten hoe ouders informatie willen uitwisselen en hoe ze de opvang willen afstemmen op thuis of andersom.

We informeren ouders duidelijk en eerlijk waarmee we een goede basis voor samenwerking willen leggen.

Zowel ouders als pedagogisch medewerkers hebben de mogelijkheid om een afspraak voor overleg extra in te plannen.

De pedagogisch medewerkers hebben de taak een verandering of stoornis in ontwikkeling en/of het gedrag van het kind te signaleren. Vervolgens gaan we observeren, registreren en in het team overleggen. Bovendien gaan we onze zorgen en bevindingen delen met de ouders. Indien nodig kunnen pedagogisch medewerkers ondersteuning vragen van de pedagogisch coach. Samen met de ouders (en het kind) gaan we bekijken welke mogelijkheden er zijn om het kind beter te ondersteunen en te begeleiden binnen de opvang. Als dat nodig is verwijzen we ouders door naar externe deskundigen. Wij vragen altijd toestemming van ouders om bij een zorgvraag advies in te winnen bij of ondersteuning te vragen aan derden. (Zie Alle kinderen zijn welkom en bijlage 1 Wij volgen de ontwikkeling van kinderen, vroegsignalering, signalering zorgen, stappenplan)

Oudercommissie:

Kindercentrum 't Rovertje heeft een oudercommissie waarin ook ouders van de BSO zitting kunnen hebben. De oudercommissie is belangrijk voor de BSO omdat het dient als klankbord voor het ontwikkelen van beleid.

De oudercommissie heeft het doel:

- De gemeenschappelijke belangen van de kinderen en ouders zo goed mogelijk te vertegenwoordigen.
- Invloed uit te oefenen op het beleid van en de ontwikkelingen in de BSO.
- De communicatie te bevorderen tussen ouders en medewerkers van de BSO.
- De communicatie tussen ouders onderling te bevorderen.

Met de oudercommissie hebben de ouders invloed op de voortzetting en ontwikkeling van de kinderopvang.

Kinderen:

Kinderen stimuleren en betrekken we bij zaken die hen direct aan gaan zoals aanschaf van nieuw spelmateriaal, inrichting en aankleding van de BSO ruimtes en regels en afspraken in de BSO. Op deze manier prikkelen we de kinderen om zelf een mening te vormen, keuzes te maken en kritisch te kijken naar dingen die om hen heen gebeuren. Hoe we op een participatieve manier met de kinderen werken staat op verschillende plekken beschreven in het werkplan.

Alle kinderen zijn welkom.

Wij vinden het belangrijk dat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen. Wij volgen alle kinderen in hun ontwikkeling. Hier voor stemmen we ons pedagogisch handelen met het activiteitenaanbod af op de ontwikkeling van het individuele kind en het kind in de groep. We observeren de kinderen breed, echter vooral in hun spel. In hun spel laten kinderen zien hoe ze zich ontwikkelen op o.a. sociaal-emotioneel gebied, senso-motorisch gebied, cognitief gebied. We zien en horen de taal-spraakontwikkeling, hoe verloopt de interactie tussen kinderen onderling en tussen het kind en de pedagogisch medewerkers. We zien hoe het kind zijn eigen vaardigheden en talenten ontwikkelt.

Elk kind heeft een eigen mentor en de ontwikkeling van elk kind wordt structureel gevolgd.

Alle pedagogisch medewerkers van het team van de groep hebben oog voor de ontwikkeling van alle kinderen in de groep. Aan ieder kind wordt een eigen mentor (één pedagogisch medewerker van het team) toegewezen. De pedagogisch medewerkers verdelen de kinderen binnen hun team.

Dit betekent:

- De mentor werkt op de groep van het kind.
- De mentor is direct betrokken bij de ontwikkeling van het kind.
- De mentor volgt specifiek de ontwikkeling en het welbevinden van het kind.
- De mentor observeert het kind en registreert de ontwikkeling van het kind.
- De mentor is het eerste aanspreekpunt voor ouders om het welbevinden en de ontwikkeling van hun kind mee te bespreken.
- De mentor is ook het aanspreekpunt voor het kind.
- De mentor volgt het kind vanuit de Observatielijst Welbevinden BSO 4-13 jaar en gaat zo nodig in gesprek met het kind.
- De mentor bespreekt indien nodig of gewenst de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders.
- De mentor onderneemt actie als er bijzonderheden worden gesignaleerd in de ontwikkeling van het kind en kan een rol vervullen in het contact met andere professionals (met toestemming van ouders).
- De ouders worden tijdens het intakegesprek op de hoogte gebracht wie de mentor van hun kind is. Ze ontvangen het Formulier ouders mentor BSO. Met daarin uitleg en waarin naam van de mentor vermeld staat als schriftelijke bevestiging.

In de BSO vinden we het belangrijk om naast het volgen van de ontwikkeling van het kind, vooral in te zetten op het welbevinden van het kind en hierover in contact te zijn met het kind. Hiervoor gebruiken we de Observatielijst Welbevinden BSO 4-13 jaar.

De observatielijst bevat de volgende basisvragen: het kind

- Is open
- Is nieuwsgierig
- Is levenslustig
- Is tevreden
- Is ontspannen
- Is vol zelfvertrouwen
- Is evenwichtig
- Komt graag naar de BSO
- Zit graag in deze groep
- Komt tot spelen
- Doet mee met activiteiten
- Speelt graag binnen
- Speelt graag buiten
- Speelt met andere kinderen

- Heeft vriendjes en vriendinnetjes
- Kent en volgt de regels en afspraken
- Heeft contact met de pedagogisch medewerker(s)
- Kan zijn emoties uiten bij de pedagogisch medewerker(s)

De mentor vult de observatielijst in en gaat eventueel met het kind in gesprek. De mentor spreekt met het kind af dat de ouders een kopie krijgen van de ingevulde vragenlijst. Op deze manier hebben de ouders inzicht in het welbevinden van hun kind in de BSO.

Indien uit de antwoorden blijkt dat het welbevinden van het kind zou mogen verbeteren dan gaat de mentor met het kind en de ouders afstemmen wat hier voor nodig is en zo mogelijk stappen ondernemen.

Soms signaleren we dat de ontwikkeling anders verloopt bij een kind. Dit kan zich uiten in een verstoorde ontwikkeling of ander gedrag. We gaan dan extra observeren om beter in beeld te krijgen wat er met het kind gebeurt. We bespreken wat we zien en wat we horen met de ouders. Hierbij vragen we advies en ondersteuning van de pedagogisch coach van het kindercentrum. Samen met de ouders gaan we in overleg hoe we samen hun kind extra gaan ondersteunen in zijn ontwikkeling. We gaan dan handelen volgens het stappenplan signaleren (zie bijlage 1).

We werken met de meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld en indien nodig volgen we het stappenplan van de meldcode (zie meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld).

Wij willen vroegtijdig inzetten op mogelijke signalen die wijzen op een andere ontwikkeling van het kind en passende zorg en ondersteuning bieden in de "gewone wereld" van de BSO. In nauwe samenwerking met de ouders.

Onze visie is dat kinderen zo veel mogelijk moeten kunnen opgroeien in hun eigen omgeving, bij hun ouders in hun gezin. Dat vinden wij ook gelden voor kinderen met ontwikkelingsproblematiek, stoornis of beperking, met of zonder diagnose. Opvoeding en ontwikkeling van deze kinderen verloopt minder vanzelfsprekend.

We doen het samen! Dat betekent samen met ouders, collega's van de andere organisaties die extra expertise bieden, samen met de andere groepen en collega's van het kindercentrum.

Samen met de ouders wordt de hulpvraag bepaald en het passende antwoord daarop. Er wordt een ontwikkelingsgericht behandel- of begeleidingsaanbod vastgesteld afgestemd op de ontwikkelingsvraag van het kind.

De zorg komt zoveel mogelijk naar het kind, in plaats van dat het kind naar de zorg gaat. Ouders (brengen en) halen de kinderen zelf. Hierdoor is er intensief contact tussen ouders en pedagogisch medewerkers mogelijk.

Het lukt niet altijd om vanuit de specifieke behoefte van het kind de zorg en ondersteuning te realiseren binnen de eigen groep. Of om kinderen met ontwikkelingsproblematiek, stoornis of beperking opvang en ondersteuning te bieden in reguliere BSO.

Bijlage 1

Wij volgen de ontwikkeling van kinderen, vroegsignalering, signalering zorgen, stappenplan in de BSO.

Wij volgen alle kinderen in hun ontwikkeling. Ieder kind moet zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hier voor stemmen we ons pedagogisch handelen met het activiteitsaanbod af op de ontwikkeling van het individuele kind en het kind in de groep. We observeren alle kinderen breed met het team van pedagogisch medewerkers in de groep, elke keer dat het kind komt.

Ieder kind heeft een mentor (een pedagogisch medewerker van de groep van het kind).

De mentor:

- Verzorgt de intake.
- Is het aanspreekpunt van de ouders.
- Is het aanspreekpunt voor het kind.
- Gaat de ontwikkeling en het welbevinden van het kind volgen.
- Registreert observaties en ontwikkeling.
- Voert de oudergesprekken.
- Voert mentor-kind gesprekken

We willen zo vroeg mogelijk signaleren als de ontwikkeling van een kind anders verloopt of het gedrag van het kind verandert en hier meer zicht op krijgen.

We gaan dan extra observeren om beter in beeld te krijgen wat er met het kind gebeurt en welke vragen we daarbij hebben. We bespreken wat we zien en wat we horen met de ouders. De pedagogisch medewerkers worden hier in ondersteunt door de pedagogisch coach.

We werken met de meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld. Indien nodig volgen we het stappenplan van de meldcode (zie meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld).

We gaan handelen volgens het stappenplan Signaleren:

Stap 1. Signaleren opvallende ontwikkeling of ander gedrag door mentor:

- Wat zie je, wat hoor je, waar wil je beter zicht op krijgen of maak je je zorgen over?
- Overleggen, advies vragen en afstemmen met pedagogisch medewerkers binnen het team.
- Het kind observeren en observaties registreren.
- Signalen en observaties bespreken met ouders.
- Signalen delen en bespreken met pedagogisch coach.
- Mentor en pedagogisch coach stellen een klein en kortdurend stappenplan op met te nemen acties, bijvoorbeeld extra observeren vanuit screeningslijsten, activiteiten om het kind extra te stimuleren.
- Mentor informeert het team pedagogisch medewerkers van de groep vanuit het stappenplan.
- Resultaat:
(nog) geen verdere actie nodig, het kind blijven volgen.
Zo nodig verder met stap 2.

Stap 2. Verhelderen signalen en zorgen door mentor en pedagogisch coach:

- Evaluatie stappenplan.
- Met toestemming van ouders inschakelen pedagogisch coach en eventueel de intern begeleider/teamleider en/of docent van de Basisschool om informatie uit te wisselen, eventueel te observeren en afspraken te maken.
- Observaties, contacten en afspraken vastleggen in rapportage.
- Observaties, contacten en afspraken met ouders bespreken.
- Resultaat:
 - (nog) geen verdere actie nodig, het kind blijven volgen.

- Bij een enkelvoudige ondersteuningsvraag, bijvoorbeeld op het gebied van taal/spraakontwikkeling, motorische ontwikkeling of opvoedingsvraag kunnen we ouders door verwijzen naar logopedie, fysiotherapeut, Jeugdgezondheidszorg of gezinscoach.
- Zo nodig verder met stap 3.

Stap 3. Plan van aanpak: mentor met pedagogisch coach en eventueel intern begeleider/teamleider en/of docent Basisschool:

- Met ouders observaties bespreken.
- Bij een meervoudige ondersteuningsvraag op meerdere ontwikkelingsgebieden bijvoorbeeld sociaal-emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, taalspraakontwikkeling of senso-motorische ontwikkeling kunnen we ouders doorverwijzen naar Jeugdgezondheidszorg, gezinscoach, Integrale Vroeghulp of specialistische zorg voor verder onderzoek (toestemming ouders).
- Stappenplan vaststellen waar pedagogisch coach bij betrokken blijft.

Resultaat:

- Mentor blijft het kind volgen.
- Zo nodig verder met stap 4.

Stap 4: Inschakelen externe deskundigen door ouders, pedagogisch coach en eventueel intern begeleider/teamleider en/of docent Basisschool:

- Doel: door onderzoek zo vroeg mogelijk een goed beeld van de ondersteuningsvraag of hulpvraag verkrijgen, zodat passende zorg en ondersteuning aangeboden kan gaan worden.
- Inschakelen JGZ, Gezinscoach, Integrale Vroeghulp of specialistische zorg (toestemming ouders).
- Pedagogisch coach en mentor onderhouden contact met externe deskundige betreffende voortgang, aanpak.
- Overleggen met ouders.
- Resultaat:
 - Het kind blijven volgen en handelen.
 - Er vindt onderzoek plaats waar een advies of diagnose uit voortkomt.
 - Verder met stap 5.

Stap 5: Onderzoek en advies externe deskundigen:

- Pedagogisch coach bespreekt advies met ouders in samenwerking met externe deskundige.
- Mogelijkheden bespreken met ouders zoals:
 - Ambulante ondersteuning in de eigen groep.
 - Plaatsing in externe organisatie.
- Pedagogisch coach informeert de mentor en het team.
- Resultaat:
 - Het kind blijven volgen en ondersteunen in de eigen groep door de mentor, pedagogisch coach met specialist.
 - Het kind wordt uitgeplaatst en de zorg afgesloten.

Bijlage 2.

Het wennen van de kinderen in de BSO:

Het begeleiden van het wennen is in de eerste plaats de taak van de pedagogisch medewerker. Een goede start is vooral belangrijk voor het kind en ook het visitekaartje van het kindercentrum. Gedurende de wenperiode wordt de basis gelegd voor de vertrouwensband en de relatie tussen de (vaste) pedagogisch medewerkers, het kind en de andere kinderen in de groep.

Het doel van de wenperiode is:

- het vertrouwd raken van het kind met de omgeving en het opbouwen van een band tussen het kind en de pedagogisch medewerkers en tussen het kind en de andere kinderen.
- Het vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het ontwikkelen van een vertrouwensrelatie tussen de ouders en de pedagogisch medewerkers.
- Het op elkaar afstemmen van regels, normen en waarden tussen thuis en de BSO.

Wennen betekent voor het kind voldoende vertrouwen hebben en zich veilig voelen om te kunnen functioneren in de groep. De professionaliteit van de pedagogisch medewerker in het begeleiden en het ondersteunen van het wennen is hierin van groot belang.

Factoren die meespelen in het verloop van het wennen:

- De ontwikkeling van het kind.
- De aard en het temperament van het kind.
- Het basisvertrouwen dat het kind heeft opgebouwd met zijn primaire verzorgers/omgeving.
- De mate van overeenstemming tussen de thuissituatie en de BSO (speelgoed aanbod, drukte en lawaaierigheid, aanwezigheid van meerdere kinderen en volwassenen, waarden en normen).
- De continuïteit, voorspelbaarheid en kwaliteit van de opvang in de BSO.
- De ervaring en het inzicht van de pedagogisch medewerkers in de omgang met kinderen.
- Het vertrouwen van de ouders in de pedagogisch medewerkers van de BSO en de mate waarin zij moeite hebben met het toevertrouwen van de zorg voor hun kind(eren) aan anderen.

Voor het opbouwen van het vertrouwen en de relatie is het nodig veel te overleggen met de ouders en ze goed te informeren. Ouders moeten hun zorgen en wensen kunnen uitspreken en vragen kunnen stellen. Ouders moeten proeven/ervaren dat de sfeer in de groep goed is en zelf ervaren dat het kind het naar zijn zin heeft. De pedagogisch medewerkers kunnen dat in woorden duidelijk maken en laten zien, echter het mooiste is als het kind het zelf vertelt en graag komt.

We laten kinderen als volgt wennen:

- Voor het kind daadwerkelijk naar de BSO komt mag het samen met de ouder(s) een uur komen kijken zodat het al vertrouwd kan raken met de pedagogisch medewerkers, de andere kinderen en de omgeving.
- Kinderen die doorstromen vanuit de Dagopvang komen waar mogelijk in de periode voorafgaande aan de eigenlijke komst gemiddeld 2x keer oefenen in de BSO.
- Wanneer een kind huilt, proberen we hem/haar te troosten, serieus te nemen in het verdriet en vervolgens af te leiden (met bijvoorbeeld een spelletje) zodat het snel over het verdriet heen komt.
- We maken het kind bekend met de mogelijkheden binnen de BSO, welke spellen er zijn, welke speelmogelijkheden en welke knutselmogelijkheden.
- We proberen achter de interesses van het kind te komen.
- We brengen het kind eventueel in contact met andere kinderen waarvan we denken dat het klikt.
- We geven het kind extra aandacht.

- We bieden het kind bescherming wanneer andere kinderen een “bedreiging” vormen. Wanneer we zien dat een kind zich bij een bepaald kind of groep kinderen niet prettig voelt, proberen we het kind iets anders aan te bieden waardoor het kind op een andere plek, weg van de “bedreiging”, bezig kan zijn. We proberen er ook achter te komen waardoor het kind zich niet prettig voelt bij het andere kind of groep kinderen. Komt dit herhaaldelijk voor dan zal er een gesprek plaatsvinden tussen beide partijen en zal worden gezocht naar een gezamenlijke oplossing.

Onze visie op het wennen:

- In het begin is het veelal uitproberen en zoeken. Er is veel overleg tussen de pedagogisch medewerkers, hetzij middels een evaluatieklapper, hetzij mondeling. Ervaringen worden uitgewisseld en ideeën worden geopperd. Het blijft echter een feit dat het ene kind gemakkelijker went dan het andere. Na een aantal dagen weten we ongeveer hoe we met het kind om moet gaan.
- Sommige situaties voelen we als pedagogisch medewerker aan. Door een kind te observeren en te kijken naar de actie die het onderneemt leren we veel over het karakter, de persoonlijkheid, aard en trekjes van het kind.
- Wanneer kinderen niet of moeilijk kunnen wennen zullen we dit bespreken in een teamoverleg. We maken duidelijke afspraken zodat iedereen op één lijn werkt en houden een evaluatie bij in de observatieklapper. We informeren ouders tijdens de breng- en haaltijd en indien nodig maken we een extra afspraak met de ouders en het kind.

We hanteren de volgende gezamenlijke richtlijnen:

- *Het is belangrijk dat het kind een vaste pedagogisch medewerker als contactpersoon heeft(mentor).* Deze pedagogisch medewerker begeleidt het kind om zich fijn te gaan voelen in onze BSO.
- *We maken het kind bekend met de andere pedagogisch medewerkers en ruimte.* Allereerst worden de pedagogisch medewerkers voorgesteld. Met het ene kind kunnen we al meteen een gesprek voeren terwijl we aan een ander kind zien dat het liever even met rust gelaten wil worden. Die ruimte krijgt het kind natuurlijk en de pedagogisch medewerker zal een ander en beter moment kiezen om het contact op te bouwen. We laten de ruimte zien, waar het de jas en tas op kan hangen, waar de toiletten zijn, waar het binnen kan spelen en waar de buitenspeelplaats is. Meestal gebeurt dit in het kennismakingsbezoek samen met een van de ouders.
- *We maken het kind bekend met het speelmateriaal.* We laten zien waar speelmaterialen liggen en wat het ermee kan doen. Vaak gaat dit vanzelf door de nieuwsgierigheid van het kind en soms heeft het daar hulp bij nodig. Zo nodig proberen we het kind ook uit te dagen met iets anders te spelen, samen te spelen of juist alleen te spelen.
- *We maken het kind bekend met de regels.* Sommige regels worden van tevoren gezegd zoals na school eerst de jas en de tas ophangen, handen wassen, samen iets eten en drinken, handen en mond wassen na het eten en drinken, voor je met iets anders begint eerst het speelgoed opruimen waar je mee bezig was. Andere regels worden gaandeweg duidelijk zoals binnen lopen, buitenspeelgoed alleen buiten gebruiken.
- *We maken het kind bekend met andere kinderen.* Vaak kent het kind al andere kinderen van school. De pedagogisch medewerker bekijkt hoe het contact onderling is. Is dat goed dan laat ze het op zijn beloop maar blijft het observeren. Voelt het kind zich in eerste instantie tot niemand aangetrokken dan proberen we het kind uit te dagen door middel van bijvoorbeeld een spel met kinderen waarvan zij denkt dat ze bij elkaar passen. Zo blijven we zoeken tot ook dit kind zijn eigen vrienden en vriendinnen heeft binnen de BSO.
- Wanneer aan het eind van de dag het kind wordt opgehaald bespreken we met de ouders hoe het gegaan is. Wanneer het kind dat wil, doen we dat met het kind

erbij. We luisteren hierbij goed naar het kind en letten op zijn/haar mimiek. Verder vragen we de ouders hoe het hun is bevallen en of ze het moeilijk vonden. Vragen kunnen natuurlijk altijd gesteld worden.

Soms kan het zijn dat het nog zo druk is op de groep dat het moeilijk is rustig met de ouders te praten. Dit geven we dan ook eerlijk aan. Wanneer het de eerste dag van een kind is maken we altijd tijd voor de ouders.

- Het nieuwe kind wordt door de pedagogisch medewerkers geobserveerd. Verloopt alles goed dan is dat oké. Wanneer iemand merkt dat het kind ergens moeite mee heeft dan wordt dat bespreekbaar gemaakt. Hetzij mondeling of schriftelijk via de evaluatieklapper. Ook tijdens een teamoverleg wordt, indien nodig, een kind besproken en wordt gekeken naar een eventuele oplossing.
- Wanneer een kind bij de ouder op de arm binnenkomt, nemen wij het over en gaan samen afscheid nemen. Dit proberen we zo kort mogelijk te houden dat is voor iedereen fijner, want hoe langer het duurt hoe moeilijker het wordt voor zowel ouder als kind. Indien nodig troosten we het kind.
- We laten het kind in zijn waarde. Het zal moeten leren anderen te respecteren en te accepteren. Het kind hoeft als persoon niet te veranderen al zal er wel enige aanpassing van gevraagd kunnen worden. Het zal moeten leren de aandacht te delen met andere kinderen, het zal moeten leren wachten op zijn beurt, het zal misschien eerst zelf naar een oplossing moeten zoeken als het bijvoorbeeld onenigheid heeft met een ander kind (de pedagogisch medewerkers houden dit van een afstand in de gaten en grijpen zo nodig in). Boven dit alles staat echter dat ieder kind zichzelf mag zijn en blijven. Ieder kind is uniek!!

Afspraken met de ouders:

- Tijdens het intakegesprek vragen we informatie aan de ouders: waar kunnen we hen bereiken, eventuele bijzonderheden over het kind, op welke school en in welke groep het zit enz. We geven informatie over de opvang bij VSO en NSO, we laten zien hoe de vakantieopvang werkt en hoe kinderen dienen te worden afgemeld. Verder krijgt ieder kind een eigen postbakje waar het zijn eigen spullen in kan doen en waar ook de post van de BSO voor de ouders in komt. We wijzen de ouders erop hier iedere keer in te kijken wanneer ze het kind komen brengen of halen. Mocht het kind gebruik maken van het vervoer met de bus of wordt het lopend uit school gehaald dan zal de pedagogisch medewerker dit toelichten. Daarna laten we de ruimtes zien en worden eventuele vragen beantwoord. Als laatste maken we een afspraak ter kennismaking met het kind zodat het samen met mama/papa kan komen kijken als de BSO draait. Tijdens dit bezoek wordt ook de vaste pedagogisch medewerker op die groep voorgesteld.
- Ouders kunnen tussendoor altijd bellen om te vragen hoe het gaat. Alle pedagogisch medewerkers van de BSO kunnen de ouders te woord staan. Zijn er toch dingen die niet duidelijk zijn dan kunnen de ouders doorverwezen worden naar de manager. De manager neemt dan contact op met desbetreffende ouders.
- We informeren de ouders dat we graag op een open en eerlijke manier met hun willen communiceren.

Bijlage 3

De verzorging van kinderen in de BSO

In de BSO hebben we te maken met verzorging. We willen het kind leren zich zelfstandig te verzorgen. Indien nodig ondersteunen we het kind bij de verzorging. Verzorging in de BSO:

- Het begint bij het binnenkomen al met de verzorging van de spullen. De jas wordt opgehangen en eventueel meegebrachte spullen worden in het postbakje gedaan.
- Daarna gaat het kind de handen wassen. Na school eten en drinken we iets waarbij we verwachten dat het kind dit netjes met de mond dicht doet. Ook praten met de mond vol of boertjes laten wordt gecorrigeerd. Is het kind klaar dan gaat het zijn handen en mond wassen en ook hierbij letten we erop dat dit correct gebeurt.
- Na een bezoek aan het toilet worden de handen gewassen en indien nodig vraagt het kind ondersteuning van een pedagogisch medewerker voor hulp bij het schoonmaken van de billen. Wanneer een jong kind dit zelf kan vragen we soms of we dit mogen controleren. Dit kan ook zijn op verzoek van de ouders.
- Heeft een kind in de broek geplast of gepoept dan zorgen we dat dit discreet opgelost wordt. Eventuele andere kinderen worden weggestuurd en het kind wordt rustig verschoond.
- Mocht een kind nog bezig zijn met de zindelijkheidstraining dan ondersteunen we dit en schenken hier extra aandacht aan. In sommige gevallen doen we dit via een stickerkaart waarbij het kind bij iedere gelukte poging een sticker uit mag zoeken zodat er een stimulans is om het vol te houden en het uiteindelijk van het kind zelf uit een gewoonte wordt om (op tijd) naar het toilet te gaan. Dit gaat in overleg met de ouders.
- Tijdens het uitdelen van de snoepjes kijken we of de kinderen er netjes en verzorgd genoeg uitzien om naar huis te gaan.

Wanneer we het hebben over verzorging is de link naar lichamelijk contact snel gemaakt.

We onderscheiden twee soorten contact: onbewust contact en bewust contact:

Onbewust contact:

Dit kan zijn een aanraking in het voorbijgaan (stoten/tegen het lijf aanlopen).

Bewust contact:

Gericht zoeken naar lichamelijk contact zoals op schoot komen zitten, een knuffel geven of tijdens spel (bijvoorbeeld tikkertje).

Deze aanrakingen kunnen plaatsvinden tussen twee of meer kinderen en ook tussen een pedagogisch medewerker en een kind.

Lichamelijk contact tussen kinderen onderling:

- Lichamelijk contact tussen kinderen is bijna onvermijdelijk. Vaak gebeurt dit tijdens het spel of de activiteit. We letten er op dat het contact met respect gebeurt en binnen de grenzen van het spel of de activiteit, binnen de grenzen van de kinderen en binnen onze normen en waarden in de BSO past. We maken hier met de kinderen afspraken over.
- Lichamelijk contact kan ook tijdens een conflict ontstaan. In de BSO is een duidelijke grens dat kinderen elkaar geen pijn mogen doen. Agressief gedrag zoals duwen, schoppen en slaan tolereren we niet.

Lichamelijk contact tussen een kind en de pedagogisch medewerker:

Tussen een kind en een pedagogisch medewerker kan veel lichamelijk contact plaatsvinden:

- De meeste contacten zijn onbewust, toevallig en zonder bijbedoelingen. We denken vooral aan aanrakingen met het oog op de verzorging zoals neus schoonmaken, helpen bij het bezoek aan het toilet, verschoenen, mond wassen.

Andere contacten gebeuren spelenderwijs zoals bij tikkertje, hulp geven bij een spel of knutselwerkje en samen dansen.

- Veel contacten zijn bewust en doelgericht. Een jong kind dat verdrietig is nemen we op de arm of schoot, als het kind dit toelaat, en geven het een knuffel met de bedoeling het kind te troosten en te sussen. Dit gaat echter nooit verder dan een omarming en eventueel een kus op wang of hoofd. Het kan natuurlijk ook zijn dat een kind zelf de behoefte aan een knuffel heeft. Een andere vorm van contact kan een stoeipartij zijn: als we een kind willen uitdagen, aan het lachen maken of bij de grotere kinderen kan het zelfs een soort krachtmeting zijn. Ook hierin zijn grenzen voor zowel de pedagogisch medewerker als het kind. Gaat een kind over een grens dan wordt het gecorrigeerd en de pedagogisch medewerker let er zelf op dat het ethisch verantwoord en binnen toelaatbare grenzen is. Als er over een grens gegaan wordt van een kind, pedagogisch medewerker of van wat toelaatbaar is binnen de BSO dan wordt het met het desbetreffende kind opgepakt. We werken met de meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld en zetten deze in als dat nodig is.
- Een aai over de bol geven of het gewoon lekker tegen elkaar zitten. Een aai over de bol kan zijn het tonen van genegenheid, als bevestiging van goed gedrag of als compliment voor goed werk. Sommige kinderen vinden het heerlijk om lekker lui tegen een pedagogisch medewerker aan te liggen tijdens het lezen van een boek of het kijken naar een film.
- Soms kan het nodig zijn om een kind uit een situatie te halen, bijvoorbeeld als een kind heel boos is naar andere kinderen of een pedagogisch medewerker. We proberen dan eerst om het kind met woorden tot rust te laten komen. Lukt dit niet dan proberen we het kind uit de situatie te halen door het aan de hand of arm mee te nemen, eventueel op te tillen en naar een rustige plek te brengen waar het kind tot zichzelf kan komen.

Bijlage 4

De outdoor-nature–adventure visie vanuit de Struikrovers

Wij gaan uit van het "competente kind": ieder kind kan zijn behoeften kenbaar maken. Vanuit een respectvolle benadering kijken we goed naar elk kind om deze behoeften te erkennen en herkennen. Elk kind heeft een aangeboren nieuwsgierigheid en een drang om de wereld te ontdekken. Wij vinden het belangrijk dat elk kind zich in zijn eigen tempo kan ontwikkelen, in zijn eigen volgorde en op zijn eigen manier. In ons handelen sluiten wij aan bij de ontwikkeling van het kind en dagen wij uit om zich verder te ontwikkelen. We willen het kind zien zoals het is, we willen het kind begrijpen zoals het is, we willen de ontdekmogelijkheden voor het kind (mee) bepalen, we willen het kind de juiste informatie geven en we willen het kind de weg wijzen in de omgang met zichzelf en de omgeving.

Binnen de Struikrovers zijn wij gericht op bezig zijn met en spelen in de natuur, outdoor-nature en adventure.

Het buitenspelen gaat verder dan verstoppertje spelen, voetballen, skeeleren en andere buitenspellen. We beleven en ontdekken al heel wat op de speelplaats. De grote speelruimte bestaat uit met name gras, struiken en bomen waar allerlei dieren en insecten leven. Daar waar het ene kind zich ontwikkelt in en zich interesseert voor de natuur in het algemeen, is het andere kind bezig om hier dieper op in te gaan. Bij de Struikrovers proberen we de ontdekmogelijkheden op het gebied van outdoor-nature en adventure zo goed mogelijk mee te bepalen.

De natuur halen we ook naar binnen. Dat is terug te zien in de inrichting, het activiteitenaanbod en gebruik van natuurlijke materialen.

We stimuleren de kinderen in hun natuurbeleving door vooral de natuur te ervaren, de kinderen te informeren over de natuur en de kinderen uit te dagen in de natuur.

Vrije tijd en aanbod van activiteiten en spelmateriaal

Bij de Struikrovers zijn de kinderen vrij om te kiezen wat ze willen doen. Door te spelen leert een kind de wereld kennen. Spel is een belangrijke en noodzakelijke bezigheid, spelend leren en lerend spelen. Zonder spel kan een kind zich niet ontwikkelen. Tijdens de naschoolse opvang bieden we geen vast activiteitenprogramma. Wel hebben we regelmatig van tevoren een activiteit voorbereid waar we kinderen voor stimuleren en enthousiasmeren. Als een aantal kinderen geen behoefte heeft of meer interesse toont in een andere activiteit kunnen we de groep opsplitsen.

Het uitgangspunt van de Struikrovers is het ontdekken en beleven van de natuur. Het is een groene natuurlijke BSO en dit willen we middels meerdere uitgangspunten naar voren laten komen. Door de activiteiten buiten, buitenshuis en binnen.

Buiten:

De Struikrovers hebben een grote buiten speelruimte tot hun beschikking waar de kinderen kunnen spelen in de natuur. De ruimte is omheind en ze hebben alle mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te ontplooien. Van beestjes zoeken en bekijken tot het sjouwen met takken en boomstronken. Per seizoen kunnen we verschillende activiteiten aanbieden en de kinderen prikkelen. We willen de kinderen uitdagen om zich op de juiste manier te ontwikkelen in de natuur. De kinderen hebben gepaste kleding aan zodat ze zich helemaal uit kunnen leven zelfs bij wisselende weersverwachtingen. Buiten spelen = de Struikrovers, we spelen dagelijks buiten.

Buitenshuis:

Het bos ligt om de hoek en is een ideale mogelijkheid om vanuit de Struikrovers gebruik van te maken. Beestjes zoeken, verschillende bomen bekijken en echt op onderzoek uit gaan. We leren dat we respect mogen hebben voor alles wat leeft in de natuur. Spullen die op de grond liggen zoals takken, bladeren, eikels, dennenappels en andere

(seizoensgebonden) spullen mogen we wel mee nemen. Hier kunnen we dan in de groep mee aan de slag. Ter decoratie, om er mee te spelen of om te onderzoeken wat we er allemaal mee kunnen.

Met speciale zoekkaarten spotten we vogels en luisteren we naar de geluiden, ontdekken we bloemen en planten.

Aangezien de haaltijd bij de Struikrovers van 17.00-18.00 is, hebben we net wat meer tijd om buitenshuis door te brengen.

We zoeken samenwerking met organisaties die met natuur, planten en dieren bezig zijn, zoals Vogelwacht Limburg (VWL). Activiteiten die met VWL opgestart zijn, zijn bijvoorbeeld een jaarlijkse wandeltocht waarbij we samen met mensen van VWL op zoek gaan naar vogelnestjes, in samenwerking met VWL gaan we vogelhuisjes ophangen onze buitenruimte.

Samen met basisschool Bösdael en De Zorggroep Bösdael hebben we een vlindertuin gemaakt. We werken samen om de vlindertuin te onderhouden. We snoeien en schoffelen en ontdekken welke dieren en planten er zijn in de vlindertuin.

Binnen:

Het uitgangspunt: "het ontdekken van de natuur" hanteren we ook binnen. Dit ziet men terug in de inrichting waar we hebben gekozen voor natuurlijk materiaal. We hebben gekozen voor houten meubels, houten kisten en rieten manden. Een zandbak in de groep maakt het gehele plaatje af. Als speelmateriaal hebben we ook gekozen voor hout. Zowel resthout van meubels, als boomstronken uit het bos. Dit hout gebruiken we voor verschillende doeleinden. In spelvorm, in decoratieve vorm of om mee te knutselen. Buiten de kleine hoeveelheid plastic speelmaterialen beschikt de Struikrovers voornamelijk over natuurlijk speelmateriaal. We proberen de materialen zo veilig mogelijk te laten zijn echter kan er altijd een splinter in het hout te zitten. Daarbij maken we tijdens bouw- en knutselmomenten ook gebruik van kosteloos materiaal. Denk hierbij aan lege dozen, eierdozen, glaasjes, wc rollen, dopjes, stof, garen enz.

Groepsregels

De groepsregels die bij de Struikrovers anders zijn dan bij de overige BSO's zijn als volgt:

- We komen door de zijdeur (bij de kapstok) naar binnen en als we buiten spelen gaan we hier door ook naar buiten.
- De voordeur wordt alleen gebruikt door de ouders en als de kinderen naar huis gaan.
- Als we naar buiten gaan trekken we onze "buiten-speel-kleren" aan. Denk hierbij aan speelbroek, speeljas en laarzen.
- De mogelijkheid bestaat om deze speelkleden bij de Struikrovers te laten.
- Als kinderen buiten willen spelen dan vragen ze dat eerst aan de pedagogisch medewerker.
- We hebben respect voor de natuur en alles wat leeft in de natuur.
- We prikken en slaan elkaar niet met stokken.
- Alleen de pedagogisch medewerkers tillen de deksel van de zandbak.
- De keuken en het kantoor zijn alléén bestemd voor de pedagogisch medewerkers.
- Kinderen mogen in de gang niet de trap gebruiken.
- We ruimen alles netjes op aangezien we rekening dienen te houden met de Scouting en we het gebouw gezamenlijk gebruiken en delen.

Bijlage 5

Onze visie in de Blokhut (7-12 jaar): Het participerende-zelfstandige kind

Wij gaan uit van **“het participerende kind”**: ieder kind draagt bij aan de invulling en ontwikkeling van de inrichting, activiteitenprogramma en afspraken van BSO de Blokhut. Ieder kind heeft een aangeboren nieuwsgierigheid en een drang om de wereld te ontdekken. Wij vinden het belangrijk dat **ieder kind zijn eigen “ik-zijn” mag ontwikkelen én vorm mag geven**. In ons handelen sluiten wij aan bij deze behoeftes en zien wij het kind zoals hij is. **Wij stimuleren het kind in het ontdekken en ontwikkelen van zijn eigen ik.**

Binnen de Blokhut zijn wij gericht op de eigen initiatieven van de kinderen tot spel en activiteiten en sluiten hierbij aan. Daarnaast zijn we in ontwikkeling om activiteiten en workshops aan te bieden die aansluiten bij de ontwikkeling van de kinderen 7+ en door hen zelf zijn aangedragen. Deze activiteiten en workshops kunnen aan een thema gekoppeld worden. Een thema waar de pedagogisch medewerker samen met de kinderen invulling aan geeft.

Het samen of alleen spelen gaat verder dan spelen: vanuit het spelen bereiden wij het kind op een creatieve, uitdagende manier voor om zijn persoonlijkheid te ontwikkelen en het zelfvertrouwen te vergroten. Met het uiteindelijke doel een weerbaar kind dat klaar is om de basisschool / BSO los te laten en de stap naar de middelbare school te maken. Het moeten wat vaak op school aan de orde is wordt bij ons mogen.

Regels zijn bij ons afspraken die wij met elkaar maken.

*Bij de Blokhut zijn de kinderen en de pedagogisch medewerkers één TEAM: **Together Everyone Achieves More***

Het uitgangspunt “het participerende-zelfstandige kind”: is het ontdekken en verder ontwikkelen van je eigen ik. De Blokhut is een BSO voor oudere kinderen en dat willen we middels meerdere uitgangspunten naar voren laten komen. Met speelmogelijkheden en activiteiten buiten, buitenshuis en binnen.

Buiten:

De Blokhut heeft een grote open buiten speelruimte ter beschikking waar de kinderen vrij kunnen spelen. De ruimte is niet omheind waardoor er ook personen van buiten af aanwezig kunnen zijn. Hierdoor wordt er een beroep gedaan op de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

Buitenshuis:

Het bos ligt letterlijk aan de overkant en is een ideale mogelijkheid om vanuit de Blokhut gebruik van te maken. Hutten bouwen, bramen zoeken, onderzoeken en ontdekken. We leren respect te hebben voor alles wat leeft in de natuur.

Verder bezoeken we de kermis, de supermarkt en eventueel nog andere locaties (sportvelden) tijdens een activiteit of een workshop. Ook hier worden er afspraken gemaakt die voor iedereen goed voelen, wordt er met respect met de omgeving omgegaan en is er ruimte voor veel vrijheid.

Binnen:

Het uitgangspunt “het participerende-zelfstandige kind” hanteren we ook binnen. In de Blokhut maken we met de BSO gebruik van een aantal ruimtes en hebben de ruimtes onderverdeeld en ingericht naar de activiteiten die er plaats kunnen vinden, de chillruimte, de grofmotorische ruimte, de creatieve ruimte en de leefruimte/spellenruimte:

- Chillruimte: dit is de eigen groepsruimte van de BSO en ingericht om zich terug te kunnen trekken, alleen of met een groepje kinderen, huiswerk te maken, een activiteit te ondernemen.
- Grofmotorische ruimte: dit is de grote zaal voor grofmotorisch spel. In deze ruimte staat aanbod voor grofmotorisch spel en is de ruimte verder leeg. De kinderen hebben de mogelijkheid de ruimte verder in te richten als dit past bij hun activiteit of spel. Deze ruimte gebruiken we gezamenlijk met Jong Nederland en

dit betekent dat de speelmaterialen klaar gezet worden voor de BSO start en opgeruimd worden als de BSO klaar is.

- De creatieve ruimte: deze ruimte is basaal ingericht met een kast, tafels en stoelen, groot krijtbord. De kast staat vol met materialen waar de kinderen creatief mee aan de slag kunnen gaan. Als losstaande creatieve activiteit of als onderdeel van hun activiteit waarbij ze creatief de ruimte inrichten (bijvoorbeeld als restaurant, politiebureau). De pedagogisch medewerkers stemmen samen met de kinderen af welke creatieve materialen nodig zijn voor de activiteiten. Deze ruimte gebruiken we gezamenlijk met Jong Nederland en dit betekent dat de speelmaterialen klaar gezet worden voor de BSO start en opgeruimd worden als de BSO klaar is.
- De leefruimte/spellenruimte: deze ruimte gebruiken we flexibel als leefruimte om met de kinderen te eten en te drinken, feestjes te vieren en voor gezamenlijke groepsmomenten. En deze ruimte richten we door middel van kasten in om verschillende activiteitenplekken te creëren om met spel bezig te zijn. In de kasten is passend spelmateriaal opgeborgen. De pedagogisch medewerkers stemmen samen met de kinderen af welke (spel)materialen nodig zijn voor de activiteiten. Deze ruimte gebruiken we gezamenlijk met Jong Nederland en dit betekent dat de speelmaterialen klaar gezet worden voor de BSO start en opgeruimd worden als de BSO klaar is.

De chillruimte, grofmotorische ruimte, de creatieve ruimte en de leefruimte/spellenruimte worden basaal ingericht waarbij we er aandacht voor hebben dat de ruimte veilig en vertrouwd is, de ruimte uitdaagt en stimuleert, de ruimte flexibel is en stabiel, met aandacht voor communicatie en de ruimte inspeelt op de verschillende behoeftes. De inrichting van de ruimtes wordt toegespitst op de behoeftes van de kinderen en in overleg met de kinderen aangevuld en uitgebreid. We willen de kinderen stimuleren om hun eigen fantasie en creativiteit te ontwikkelen, in te zetten en vorm te geven.

Vrije tijd en aanbod van activiteiten en spelmateriaal:

Bij de Blokhut zijn de kinderen vrij om te kiezen wat ze willen doen. Door te spelen leert een kind de wereld kennen. Spel is een belangrijke en noodzakelijke bezigheid: spelend leren en lerend spelen. Zonder spel kan een kind zich niet ontwikkelen.

In de Blokhut hebben de kinderen de vrijheid om voor hun spel en activiteiten zelfstandig uit te vliegen over de verschillende ruimtes binnen en buiten. Hierover maken de kinderen afspraken met de pedagogisch medewerker, wat gaan ze doen, met wie en waar. Dit betekent dat de pedagogisch medewerker niet altijd toezicht op alle kinderen heeft en de kinderen kunnen leren hier zelfstandig en verantwoordelijk mee om te gaan. De pedagogisch medewerker heeft daarbij een coördinerende en ondersteunende rol. Voor de naschoolse opvang zijn we in ontwikkeling om in de Blokhut regelmatig workshops aan te gaan bieden. Workshops die de kinderen hebben aangegeven graag te willen volgen. Er gaat gestimuleerd worden om met zijn allen deel te nemen aan deze workshop, met:

- respect voor degene die de workshop geeft,
- respect voor de keuze van de meerderheid,
- het uitdagen van je eigen mogelijkheden en ontdekken van nieuwe vaardigheden.
- Echter, ook hier is mogen het woord.

Groepsregels:

De groepsregels die voor de Blokhut anders zijn dan in de overige BSO's zijn als volgt:

- We komen niet boven waar Jong Nederland hun ruimtes heeft.
- We klimmen in de sportieve ruimte niet op de kasten.
- In de keuken komt alleen de pedagogisch medewerker én het kind dat de snoepjes mag uitdelen.
- Buiten gaan we niet verder dan de muur van de gymzaal (ivm waterbassin).
- Als er iets gebeurt of we voelen ons niet veilig melden we dit gelijk bij de pedagogisch medewerker.
- Als er iets gebeurt met de pedagogisch medewerker bellen we 112 en kantoor.

- We gaan samen uit en komen samen thuis (BSO de Blokhut), bijvoorbeeld samen naar het bos, de winkel, de Maas.
- Vanuit school lopen we met de fiets tot het einde van de parkeerplaats, daarna mag er gefietst worden en wordt er bij elke hoek gewacht. Er mag niemand achterop de fiets.

Samen laten wij, pedagogisch medewerkers én kinderen van de Blokhut:

- elk kind zijn wie hij/zij is.
- elk kind voelen dat het goed is zoals hij/zij is.
- oor- en veroordelen wij niemand.
- creëren wij ruimte waarin elk kind zich veilig voelt om zijn eigen ik te laten zien.
- creëren wij ruimte waarin elk kind zich optimaal kan ontwikkelen tot de persoon die hij/zij wilt zijn.
- luisteren wij naar elk kind.
- zijn wij er voor elk kind.
- zetten wij ons creativiteit in om een kind zich te laten uiten.
- toveren wij de omgeving door creativiteit telkens om tot een uitdagende en inspirerende omgeving.
- dagen wij elk kind uit tot het ontdekken van creatieve oplossingen.
- stimuleren en dagen wij elkaar uit om creatief bezig te zijn zowel lichamelijk als geestelijk.

Bijlage 6

Stage in de BSO van Kindercentrum 't Roverslootje.

Binnen ons kindercentrum hebben wij in de BSO stagiaires van de opleiding pw2, pw3 of pw4.

Dit kunnen zowel 1^e, 2de, 3de of 4de jaars studenten zijn.

Voordat studenten met hun stage beginnen heeft de praktijkopleider een kennismakingsgesprek met de stagiaires. Tijdens dit gesprek vertelt de praktijkopleider de belangrijkste informatie over het kindercentrum, krijgen ze een rondleiding van de locatie waar ze stage gaan lopen en is er tijd om vragen te beantwoorden. Ook krijgt iedere stagiair een informatiepakket mee wat bestaat uit het pedagogisch beleidsplan, wat wij van een stagiair verwachten, de profielomschrijving en het 4-ogenprincipe. Dit kunnen zij thuis doorlezen en bij vragen deze stellen aan de werkbegeleidster of praktijkopleider.

Tijdens dit kennismakingsgesprek neemt de stagiair een profielschets van zichzelf mee en zijn/haar VOG. Als de stagiair geen VOG in zijn/haar bezit heeft kan de stage niet starten.

Wat wij van stagiaires verwachten ligt aan het opleidingsniveau en het jaar waar de stagiair zich bevind. Hieronder wordt beschreven wat wij van een stagiaire verwachten op het einde van een laatste stage (3de jaar pw3 of 3de/4de jaar pw4). Stagiaires die in een eerder stadium bij ons stage lopen zullen deels aan deze verwachtingen voldoen. Stagiaires worden altijd boventallig ingezet.

Kennisniveau

De stagiair heeft kennis van:

- * de dagindeling van de groep (eetmomenten, activiteiten)
- * gebruiken en regels van de betreffende groep (evaluatieklapper/contactklapper)
- * huishoudelijke regels en taken die daaruit voortvloeien
- * gezondheid en verzorging van de leeftijdsgroep: voeding//verzorging/ziekte
- * pedagogisch beleid van het kindercentrum
- * hygiëncode en weet waar op te letten tijdens het verzorgen, voeding en schoonmaken
- * protocollen: kent de belangrijkste protocollen en past deze toe (vervoer, meldcode, zieke kinderen) en weet waar overige protocollen zijn
- * materialen: weet over welke materialen de groep beschikt en waar andere materialen te vinden zijn
- * werkafspraken en handelingen die daar uit voortkomen (o.a. handelingen aan het begin, gedurende en aan het eind van een dag)

Inzet en zelfstandigheid

De stagiair:

- * is enthousiast
- * stelt vragen en laat zien dat ze iets doet met de verkregen informatie
- * neemt initiatieven m.b.t. het verdelen van taken
- * doet voorstellen en neemt initiatief bij het aanbieden van activiteiten aan kinderen
- * geeft aan waar zij/hij hulp bij nodig heeft
- * werkt samen, houdt rekening met collega's en past het werk aan de omstandigheden aan (drukke, piekmomenten)
- * neemt initiatieven om het eigen functioneren te verbeteren, stelt vragen en staat open voor feedback

Contact met kinderen

De stagiair:

- * stemt benadering af op het niveau en de behoefte van het kind
- * stemt regels en grenzen en kan een kind uitleggen waarom een regel bestaat
- * stimuleert (om iets zelf te doen, te kiezen, samen te spelen, een oplossing te vinden)

- * maakt een gezellige en huiselijke sfeer op de groep
- * is zich bewust van de invloed van het eigen gedrag op dat van het kind
- * biedt een kind geborgenheid en veiligheid
- * laat een kind tot zijn recht komen en trekt geen kinderen voor

Contact met ouders/verzorgers

De stagiair:

- * stelt zich voor en legt contact
- * is vriendelijk tegenover ouders en laat ouders onder alle omstandigheden in hun waarde
- * informeert zich over bijzonderheden betreffende het kind tijdens het brengmoment
- * informeert ouders over bijzonderheden over de dag van het kind tijdens het haalmoment

Contact met collega's

De stagiair:

- * toont interesse in het werk van collega's
- * gaat vriendelijk en respectvol met collega's om
- * staat open voor feedback (geven en ontvangen)
- * overlegt met collega's
- * neemt initiatief om te komen tot taakverdeling en prettige samenwerking
- * zorgt voor een fijne sfeer door betrokkenheid en interesse te tonen

Overig

De stagiair:

- * neemt evt. correct de telefoon aan
- * kent de organisatiestructuur en functies van medewerkers binnen het kindercentrum
- * houdt zich aan afspraken
- * is zich bewust van zijn/haar uitstraling als stagiair en laat dit zien door te letten op uitstraling, kleding.
- * toont interesse in de organisatie

Bijlage 7

Vrijwilligerswerk in de BSO van Kindercentrum 't Roversdijk

In de vrijwilligersovereenkomst worden de rechten, plichten en taken beschreven van de vrijwilliger:

VRIJWILLIGERSOVEREENKOMST

Stichting Kindercentrum 't Roversdijk, gevestigd te Reuver, St. Jozefweg 30, 5953 JN, hierna te noemen 'de organisatie'

en

....., wonende te....., in hierna te noemen 'de vrijwilliger',

komen het volgende overeen inzake het uitvoeren van vrijwilligerswerk de organisatie:

Artikel 1. Aard en duur van de overeenkomst

Beide partijen gaan ervan uit dat deze overeenkomst geen arbeidsovereenkomst is in de zin van het Burgerlijk Wetboek, noch een arbeidsverhouding in de zin van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen. Deze overeenkomst wordt afgesloten voor onbepaalde tijd.

Artikel 2. Huishoudelijke- en werkafspraken

De vrijwilliger verklaart dat hij/zij bekend is met de doelstelling van de organisatie. En is ingelicht over de huishoudelijke afspraken en werkplannen die te maken hebben met de uit te voeren taken. De vrijwilliger is geïnformeerd over het 4-ogenprincipe en de meldcode kindermishandeling.

Artikel 3. Activiteiten

De vrijwilliger zal met ingang van ten behoeve van de organisatie de volgende activiteiten uitvoeren:

- Boventallig aanwezig op dagdelen om het 4-ogenprincipe te borgen
- Meehelpen met voorbereiden en uitvoeren activiteiten met kinderen
- Assisteren bij voorkomende huishoudelijke werkzaamheden zoals opruimen, was vouwen, afwassen.
- Onder supervisie van een beroepskracht helpen bij verzorgende taken zoals aankleden, eten, handen wassen en toiletgang kinderen.
- De vrijwilliger zal de activiteiten verrichten in overleg met de manager.

Artikel 4 Begeleiding

Gedurende de periode dat de vrijwilliger activiteiten verricht binnen de organisatie kan er aanspraak gemaakt worden op begeleiding. Deze begeleiding vindt plaats door middel van individuele gesprekken met de manager en door werkoverleg. De organisatie stelt de vrijwilliger in de gelegenheid tot het hebben van inspraak met betrekking tot aangelegenheden die de overeengekomen activiteiten betreffen. De vrijwilliger overlegt hierover met de manager.

De vrijwilliger krijgt de gelegenheid om binnen het vastgestelde beleid van de organisatie eigen initiatieven te ontplooiën.

Artikel 5. Vergoeding

De vrijwilliger ontvangt geen vergoeding in de zin van betaling van gewerkte uren. Waardering vindt plaats door attenties bij gelegenheden zoals verjaardag, kerst, dag van de pedagogisch medewerker.

Artikel 6. Verklaring Omtrent het Gedrag

De vrijwilliger dient een Verklaring Omtrent het Gedrag te overleggen. De kosten hiervan worden door de organisatie vergoed. Indien de vrijwilliger binnen twee maanden na aanvang van het vrijwilligerswerk de relatie beëindigt, dient de vrijwilliger de kosten van de VOG aan de organisatie terug te betalen.

Artikel 7. Werktijden

De tijdstippen waarbinnen de activiteiten plaatsvinden worden door de manager, in overleg met de vrijwilliger, steeds voor een nader te bepalen periode vastgesteld.

Artikel 8. Ziekte of verhindering

De vrijwilliger stelt de organisatie in geval van ziekte of verhindering zo spoedig mogelijk doch uiterlijk voor 09.00 uur op de dag waarop zijn/haar inzet wordt gerekend op de hoogte bij de manager.

Artikel 9. Verzekering

De organisatie verzekert de vrijwilliger voor wettelijke aansprakelijkheid en ongevallen.

Artikel 10. Verantwoordelijkheid

De vrijwilliger is verantwoordelijk voor de door hem/haar verrichte werkzaamheden.

Artikel 11. Geheimhouding

De vrijwilliger gaat akkoord met de plicht tot geheimhouding omtrent alles wat hem/haar ter oren is gekomen tijdens het uitoefenen van het vrijwilligerswerk.

Artikel 12. Geschillen

Bij geschillen, over deze overeenkomst, ten aanzien van de uitvoering, wijze van begeleiding, invloed op het beleid en schaderegeling, wordt in eerste instantie naar een oplossing met de manager gezocht. Mocht dit niet lukken, dan kan er een beroep worden gedaan op de directeur en/of het bestuur van de organisatie.

Artikel 13. Proeftijd

Stichting Kindercentrum 't Rovertje en de vrijwilliger spreken een proeftijd af van 8 weken. Aan het eind van deze proeftijd wordt aan de hand van een wederzijdse evaluatie besloten of de vrijwilliger werkzaamheden blijft uitvoeren ten behoeve van de organisatie. De evaluatie van de proeftijd is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de organisatie en de vrijwilliger.

Artikel 14. Beëindiging vrijwilligersfunctie

De overeenkomst wordt beëindigd door opzegging door één van beide partijen waarbij een redelijke opzegtermijn van 4 weken in acht dient te worden genomen in verband met het overdragen van de betreffende activiteiten.